Štev. 271. V Ljubljani, v soboto, dne 28. novembra 1925. Posamezna številka stane 2 Din. Leto LIII.

Naročnina
za državo SHS:
na mesec . . . . . Din 20
za pol leta . . . . . „ 120
za celo leto . . . . „ 240
za inozemstvo:
mesečno . . . . . Din 30
Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji . . . . Din 60
v inozemstvu . . . . „ 80

SLOVENEC

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratom:
Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po Din 1·50 in Din 2·—, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po Din 3·— in 4·—, oglasi v uredniškem delu vrstica po Din
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo: netrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Besede in dejanja.

»Vremena Kranjcem bodo se zjasnila« — je ob priliki Radićevega obiska v Ljubljani vzkliknil g. Pucelj v »Kmetijskem listu«. Glasilo Radića samega, »Dom«, piše nekako ob istem času, da sedaj v Belgradu vlada »radikalsko-seljačka večina«, ki da dela že prave čudeže. »Narodni dnevnik« zatrjuje dan za dnem, da vlada »sporazuma« že rodi sadove. In ko je prišel Radić v Ljubljano govorit, so vsi ti listi vzklikali, kakšen preobrat da pomeni ta govor v državni politiki, posebno pa za Slovenijo!

Razprava o dvanajstinah, ki jih je »radikalsko-seljačka« vlada v finančnem odboru že sprejela, pa dokazuje, da se Sloveniji kljub temu, da v tej vladi sedi g. Pucelj, niso približali boljši časi, marveč da se ji bo godilo še slabše nego se ji že. Šest mesecev podpira že g. Pucelj »radikalsko-seljačko« vlado, pa mu ni uspelo, da bi se dvanajstine sestavile vsaj kolikortoliko pravično za Slovenijo. Vse tiste davčne olajšave, ki jih je g. Pucelj obljubljal na shodu hišnih posestnikov v Ljubljani, so splavale po vodi, ker g. Pucelj namesto da bi — zvest svoji takratni izjavi — izstopil zdaj iz vlade, ki jih noče Sloveniji priznati, ostaja še dalje v njej in za dvanajstine »radikalsko-seljačke« vlade junaško glasuje. Radikalsko-seljačka večina je odklonila zvišanje eksistenčnega minima, izenačenje hišne najemnine za celo državo, odpravo krivičnih doklad na dohodnino, čitanje davčne lestvice v dinarjih namesto v kronah, sploh ni hotela ničesar slišati o davčnih olajšavah v Sloveniji, češ, če Slovenija ne bo plačevala več kakor ostali deli države, se bo državna blagajna posušila — gospod Pucelj pa je glasoval za Stojadinovićeve dvanajstine. Ponaša se samo s tem, da se ljubljanskim hišnim posestnikom nekoliko zniža hišnonajemninski davek, toda še tega ni dosegel on, amvek združena opozicija. Skrajno krivični davek na ročno delo seveda tudi ostane, zraven tega pa je »radikalno-seljačka« vlada spravila v dvanajstine skrajno reakcionarne določbe, ki odvzemajo javnim nameščencem dosedanje po celem svetu uzakonjene in s socialnega stališča povsod sprejete in priznane pravice z ozirom na pokojnino.

Čemu je potem g. Radić prišel govorit v Ljubljano? Slovenija ne da nič na več ali manj duhovite fraze. Slovenija je lahko globoko užaljena, da jo voditelji radikalsko seljačke večine hodijo pitat s praznimi besedami, medtem ko davki tiščijo k tlom naše gospodarstvo in ogrožajo eksistenco našega ljudstva. Še tako lepi govorniški efekti nas ne morejo omamiti, da ne bi čutili, kako nam gre v resnici za kožo. Mi vidimo, da »seljaki« v radikalni vladi razen praznih obljub stanja našega ljudstva niso za las izboljšali in da nimajo nobene moči, da bi na režimu kaj izpremenili. Naj le še pridejo govorit! Čimbolj bodo govorili, tembolj bo ljudstvo opazilo kričeče nasprotje med njihovimi vznesenimi besedami in žalostno istinitostjo.

Intervencije poslanca Klekla.

Belgrad, 27. nov. (Izv.) Poslanec Klekl je posredoval pri finančnem ministru, da zniža davke onim posestnikom, ki so trpeli po toči. Finančni minister mu je odgovoril, da tega ne more storiti, da pa takim posestnikom pomagajo lahko domači davčni uradi.

Isti poslanec je vprašal finančnega ministra, zakaj je vlada ukinila ugodnost prekmurskim delavcem, ki hodijo delat na Mažarsko pa so doslej smeli prinesti vse življenske potrebščine, ki so jih dobili za plačilo, carine proste v državo. Prosil je ministra, da to ugodnost zopet uveljavi, toda minister je odgovoril, da želji ne more ugoditi, ker to ni v interesu državnega gospodarstva. Tako izvršuje sedanja vlada socialni program, ki ga Štefan Radić ob vsaki priliki naglaša.

Poslanec Klekl je tudi interveniral pri finančnem ministru, da dobe delavci, ki so bili poškodovani na državnem posestvu v Belju, podpore. Minister je obljubil, da to stori.

NOVI ŠEF PROSVETNEGA ODDELKA V LJUBLJANI.

Belgrad, 27. nov. (Izv.) Danes je bil podpisan ukaz, s katerim je imenovan profesor dr. Dragotin Lončar za načelnika prosvetnega oddelka v Ljubljani.

Protest Jugoslovanskega kluba proti sramotenju dr. Kreka in voditeljev parlamentarnega zastopstva slovenskega naroda od strani ministra Radiča

Belgrad, 27. nov. (Izv.) Poslanci Jugoslovanskega kluba Anton Sušnik in tovariši so poslali predsedniku vlade Nikoli Pašiču sledeče vprašanje:

»Prosvetni minister g. Stjepan Radić je 21 nov. t. l. posetil Ljubljano. Ob tej priliki je imel na banketu, ki je bil prirejen njemu na čast v soboto zvečer, govor, v katerem je govoril tudi o dr. Kreku, dr. Korošcu in slovenskem parlamentarnem zastopstvu.

Po vesteh, ki so jih prinesli opozicionalni in vladni listi, je rekel o dr. Kreku, da »je bil sicer bistroumen toda suženj, da je veliko govoril, ni pa bil delaven za narod, da je bil organ Dunaja in Rima, a ne naroda«, dr. Korošca je imenoval popa, mežnarja in sužnja, ter se proti koncu svojega govora povzpel do trditve, da oni Slovenci, ki so prišli v Belgrad »niso bili Slovenci, ampak smeti.«

Dr. Kreka, ki je bil dolgoleten voditelj slovenskega naroda, je kot velikega socialnega in kulturnega ideologa poznala vsa Evropa. In ravno tiste dni, ko je slovenski narod na slovesen način praznoval šestdesetletnico rojstva svojega največjega sina dr. Kreka, se je drznil g. Stjepan Radić kot član kraljevske vlade in kot prosvetni minister govoriti o dr. Kreku na skrajno nedostojen način, ki razodeva vsako pomanjkanje pietete in kruto žali čuvstva, ki jih goji slovenski narod do svojega genija.

Proti takemu nekvalificiranemu nastopanju g. prosvetnega ministra se kot parlamentarno zastopstvo slovenskega naroda najodločneje zavarujemo in prav tako moramo protestirati naodločneje proti sramotenju sedanjega voditelja slovenskega ljudstva dr. Korošca in slov. parlamentarnega zastopstva. Kdor blati in sramoti poslance, ki jih je slovensko ljudstvo po svojem prepričanju izvolilo, žali to ljudstvo samo.

Ker je g. Radić v Ljubljani nastopil kot minister prosvete, kot član kraljevske vlade, kateri Vi načelujete, nam je čast vprašati Vas, g. predsednik:

Kaj pravi kraljevska vlada k tem izjavam g. ministra prosvete?

Prosimo za ustmen odgovor v narodni skupščini.«

Dvanajstinska razprava v skupščini.

STJEPAN RADIČ ŽE ZOPET DEMANTIRA SVOJE IZJAVE.

Jagatić ostro kritikuje Radićevo protihrvatsko politiko. — Radić se ne upa pokazati na Hrvatskem. — Govor Svetozarja Pribičevića. — Radić se zapleta v protisloja in dementira.

Belgrad, 27. nov. (Izv.) Po svojem včerajšnjem prvem nastopu na parlamentarnih tleh v finančnem odboru je bil Stjepan Radić danes zopet predmet pozornosti. Dopoldne in popoldne je namreč prisostvoval sejam. To sta bili prvi dve seji, katerim je Stjepan Radić prisostvoval v Belgradu. Ker se je vedelo, da bodo ob priliki razprave o dvanajstinah na dnevnem redu predvsem politične spremembe Stjepana Radića in kritika njegovega delovanja, je vladalo za sejo veliko zanimanje. Vse galerije so bile polne. V diplomaiskih ložah je bilo opaziti mnogo zastopnikov tujih držav dopoldne in popoldne.

Dopoldanska seja se je pričela po 9. uri. Ko še zbornica ni bila polna in je sedelo le nekaj poslancev na klopeh, je prišel neopažen v dvorano Stjepan Radić ter se vsedel v ministrske klopi. Zanimivo je, da ga topot njegovi poslanci niso pozdravljali, dasi bi bilo pričakovati, da somišljeniki svojega načelnika pozdravijo prvič kot ministra. Kakor vselej, se je tudi topot skupščini in ostali publiki nudila prilika, da se spričo raznih protislovnih izjav Radića dodobrega nasmeje. Zaraditega je potekel ves dan v več ali manj veselem razpoloženju.

Pred dnevnim redom so posamezni ministri odgovarjali na nekatera vprašanja. Nato so prečitali poslanci svoja posebna mnenja o dvanajstinah. V imenu Jugoslovanskega kluba je prečital posebno mišljenje Vladimir Pušenjak.

Nato je podal fin. minister kratek ekspoze, v katerem je poskušal utemeljiti povečane dvanajstine. Razlagal je, da je povečal investicije in da se bo izboljšala vojna oprema. Vendar pravi, da se mu bo posrečilo dobiti toliko dohodkov, za kolikor so se dvanajstine povečale.

Kot prvi govornik je nastopil nečak Stjepana Radića posl. Mate Jagatić. V temperamentnem in preprostem tonu je posl. Jagatić ob splošni pozornosti kritiziral sedanje dvanajstine, finančno politiko vlade, posebno pa politiko Stjepana Radića, ki jo je tako temeljito analiziral, da ne bi take kritike nihče pričakoval od preprostega moža. Jagatić je bil eden najbolj delavnih poslancev Radićeve stranke, ki pozna njen razvoj in Stjepana Radića, dokler je bil republikanec, prav dobro. V jasnih črtah je pokazal na razliko med sedanjo in prejšnjo Radićevo politiko. Nazval jo je izdajalsko. Stjepan Radić pravi, da je napravil sporazum. V Belgradu govori o tem sporazumu čisto drugače, kakor na Hrvatskem. Njegovi agitatorji poskušajo na vse pretege na Hrvatskem ljudstvu dokazati, da pomeni sporazum reviziio ustave in da pomeni sporazum izvajanje tistega programa Stjepana Radića, ki ga je imel, dokler njegova stranka ni šla v vlado. V Belgradu pa razlaga Stjepan Radić sporazum čisto drugače, kakor v prečanskih krajih.

Poslanec poziva Stjepana Radića, naj pride sam med hrvatsko ljudstvo, da bo videl, kako ga tudi ono obsoja. S. Radić to dobro ve, zato **se ne upa iti in sklicati shodov na Hrvatskem**, pač pa obletava druga mesta, **samo na Hrvatsko in v Slavonijo se ne upa prikazati.** Boji se odločno ljudske sodbe. Izvajajoč, da je ta politika izdajalska, poziva poslance Radićeve stranke, kot bivše hrvatske poslance, naj se vsi vzdignejo proti tej politiki. Oni se ne morejo več predstavljati kot hrvatski poslanci, kajti hrvatsko ljudstvo jih je izvolilo na drugem programu, za drugo delo, ne pa za to, da podpirajo sedanjo vladno večino, ki izmozgava prečanske kraje. Te dvanajstine so dokaz velike neenakosti v državi.

Poslanec izjavlja, da hrvatski narod ne bo nikoli priznal vidovdanske ustave, kar je dokazal v krvavi borbi tekom poslednjih sedem let. Hrvatsko ljudstvo zahteva svoj sabor, svoje finance in samostojnost, vse to, kar je Stjepan Radić zavrgel. Hrvatskega ljudstva ni nihče vprašal, ali odobrava sporazum. Zato ponovno poziva Radiča naj pride na Hrvatsko in naj tam skliče shode!

Za časa govora posl. Jagatiča je Stjepan Radić, ki je kakor grešnik sedel na ministrski klopi, čestokrat vpadal z raznimi medklici, ki so pa ostali brez efekta. Ko je bila po govoru seja prekinjena, je hitro zapustil dvorano.

Popoldanska seja.

Skupščinska seja se je nadaljevala popoldne ob petih. Kot prvi govornik je nastopil zemljoradnik posl. Vujić.

Drugi govornik je bil Svetozar Pribičević. Njegov govor so vsi pričakovali z velikim zanimanjem. Vidno borbeno razpoložen, z rdečim nageljem v gumbnici, je Pribičević malo bled stopil na govorniški oder, pozdravljen od svojih pristašev. Nato je pričel govoriti. Njegov govor je trajal skoro dve uri. Bil je predvsem izzivanje in kritika Stjepana Radiča. Kolikor je imel Pribičević namen izzivati Stjepana Radiča, je imel obilo uspeha. Mnogokrat je Stjepan Radić, izvan od često duhovitih izvajanj Pribičeviča, padal iz enega protislovja v drugo. Dajal je izjave, ki so druga drugo pobijale. Med drugim je izjavil, da še vedno stoji na stališču, da morajo uradniki imeti 25 let službe, predno dobe pravico na penzijo. Obenem je izjavil, **da bodo tisti uradniki, ki ne bodo vodili »državnee« politike, takoj odpuščeni.** Ta izjava je v njegovih krogih izzvala veliko presenečenje. Opaziti je bilo očividno nervoznost med radićevimi poslanci. Sam Pašić je moral ponovno intervenirati in Radiča poučevati, naj se mirno zadrži.

Svetozar Pribičević se je v začetku svojega govora o fin. politiki izjavil proti budgetiranju z dvanajstinami in proti povečanju proračuna. To povečanje se dvakrat bolj občuti, ker je vrednost dinarja poskočila. Sicer pa je kritiziral izjave Stjepana Radiča kot delegata v Ženevi, njegove izjave in njegove članke v »Slobodnem domu«, posebno pa njegov poslednji nastop.

Istočasno je Svetozar Pribičević ostro kritiziral postopanje zunanjega ministra Ninčića ob tržaških dogodkih. Kakor rečeno, je skušal Pribičević predvsem izzvati Stjepana Radića, na drugi strani pa ga diskreditirati kot ministra, kar je z njegovim nastopanjem v dosedanjem političnem življenju tudi deloma dokazal. Glede ostalih stvari pa je imel Svetozar Pribičević malo uspeha. Ko je kritiral notranjo politiko in politiko Stjepana Radiča, je nehote kritiziral sam sebe, kajti vse napake, ki jih dela zdaj Stjepan Radić v svojem resoru in ki jih delajo njegovi tovariši v drugih resorih, so prej z isto vnemo delali pristaši samostojno demokratske stranke.

Kritizirajoč nastopanje Stjepana Radiča in njegove demantije, se je tudi Svetozar Pribičević zapletel in napravil iste napake, katere je zagrešil Stjepan Radić. Izjavil je namreč, da je takrat, ko je bil on v vladi, zastopal v vladi stališče, da mora naša država stopiti v zvezo z Anglijo in z njo skupaj pognati Turke iz Evrope. Dajal je istotako indiskretne izjave, kakor so bile one, ki jih je zagrešil Stjepan Radić. Radić sam pa je vedno bolj postajal nervozen. Vsevprek je dementiral. Dementiral je ponovno, da v Ljubljani ni govoril da bi bilo mogoče, da bi se Slovenija preko Lige narodov zedinila. Ta nova izjava je seveda napravila zelo žalosten vtis za aktivnega ministra.

Po Pribičevičevem govoru je kratko odgovoril Ninčić glede tržaških dogodkov. Nato je bila seja prekinjena.

Vojvodinski radikali proti finančni politiki RR-vlade.

Radić in Pucelj pa podpirata Stojadinovića.

Belgrad, 27. nov. (Izv.) Včerajšnja izjava posl. Grgina v fin. odboru proti sedanji politiki je napravila na vse kroge globok vtis. Ta izjava dokazuje, da se tudi v vladnih vrstah vedno bolj čutijo obupne posledice sedanje fin. politike.

Vojvodinski radikali so danes sklicali sestanek. Na tem sestanku je Grgin ponovil svoje včerajšnje izjave, nakar so vojvodinski radikali pretresali žalostno stanje, ki nastaja vsled velikega obdavčenja vseh slojev v Vojvodini. O tej stvari so dolgo razpravljali. Vendar niso storili glede zmanjšave davkov nobenih sklepov. Svoje sestanke bodo nadaljevali.

Temu pokretu vojvodinskih radikalov se pripisuje velika važnost. Zanimivo je, da se pričakuje, da bodo njihovemu zgledu v kratkem sledili radikalni poslanci iz Bosne, Hercegovine in Dalmacije. Tako se vsak dan celo v radikalni stranki bolj širi mnenje, da je finančna politika sedanje vlade za prečanske kraje absolutno škodljiva in da je treba najti drug izhod in nove smernice v notranji politiki. Dočim celo sami radikali uvedevajo to pogubnost, pa poslanec Pucelj vedno z vnemo glasuje za vse predloge fin. ministra.

Istotako pa tudi Stjepan Radić zastopa to politiko tudi še nadalje. Ko je na današnji seji Svetozar Pribičević v svojem govoru zahteval izenačenje davkov, je Stjepan Radić izjavil, **da je to nemogoče, da bi se v prečanskih krajih zmanjšali davki, ker bi s tem izgubili polovico dohodkov.** Ta Radićeva izjava se tolmači na ta način, da namerava s svojimi poslanci in tudi s posl. Pucljem še nadalje podpirati fin. politiko radikalnega ministra Stojadinovića kljub očividnemu dejstvu, da je za prečansko prebivalstvo škodljiva. Radikali iz Srbije si ob pogledu na take dobre zaveznike lahko čestitajo.

IZVOZ IZ ČEŠKE.

Praga, 27. nov. (Izv.) Trgovsko ministrstvo je dovolilo prost izvoz in uvoz vsakega blaga do 1 kg teže, izvzemši žlahtne kovine in monopolne predmete.

Velika nesreča v Ljubljani.

PRI TVRDKI »SALUS« NA ALEKSANDROVI CESTI EKSPLODIRAL ETER. — ENA OSEBA MRTVA, TRI PA TEŽKO RANJENE.

Na Aleksandrovi cesti na dvorišču palače bivšega lekarnarja g. Mayerja ima že nekaj let svoj laboratorij in svoje skladišče domača tvrdka »Salus«, ki izdeluje razna zdravila in droge na debelo. Tvrdka je bila ustanovljena po vojski z namenom, da se na tem polju osamosvojimo od tujine.

V laboratoriju te tvrdke se je včeraj popoldne ob četrt na 4 pripetila velika nesreča. Tvrdka je uporabljala za izdelovanje raznih medikamentov eter. Ko je včeraj popoldne drogist Viktor Poljanec nesel v dvoliterski pletenki eter v laboratorij, je držal steklenico mesto za vrat in od spodaj, samo za vrat. Ker je bila pletenka težka, se je vrat odtrgal, steklenica je padla na tla, razbila in eter se je razlil po tleh. Eter je začel izhlapevati, je prišel v stik z ognjem v peči in je s silnim treskom eksplodiral. Viktor Poljanec se je takoj zavedel velikanske nevarnosti in je skočil pri vratih nazaj na dvorišče. Dobil je le lahke opekline in praske po rokah in se je silno prestrašil. Med tem je pričelo v laboratoriju strahovito goreti. V tem kritičnem trenotku so se nahajali v laboratoriju ravnatelj mag. pharm. 32 letni g. Rožman Miroslav ter trije drogisti in sicer 14 letni vajenec Menard Milan, 24 letni Pavlin Alojzij in 20 letni Mavec Ivan. Vsi štirje so bili naenkrat v plamenu. Bili so toliko pri zavesti, da so pričeli takoj gasiti. Kajti skozi vrata ni bilo mogoče več uteči. Bila so vsa v plamenu. Razventega se je pa porušila stena na dvorišče tako, da so bila vrata zasuta s kupi opeke. Plamen je objel najprvo Ivana Mavca, ki je bil v hipu ves v plamenu in je gorel kakor baklja. Zgorela mu je vsa obleka na telesu in ves opečen se je v neznosnih mukah zgrudil na tla, hoteč pobegniti skozi ogenj na prosto.

Ravnatelj mag. pharm. Rožman Miroslav, ki je tudi pričel takoj gasiti, se je hudo opekel po glavi, po obrazu in po obeh rokah. Alojzij Pavlin je zadobil poleg težkih opeklin po telesu tudi težke poškodbe po nogah najbrže od kake opeke, ki je padla od porušene stene. Na lice mesta sta prihiteli policija in požarna bramba, kateri se je kmalu posrečilo ogenj popolnoma pogasiti. Obenem je prispel tudi rešilni avto, na katerega so naložili vseh pet ranjencev. Avto je z veliko brzino odpeljal ponesrečence po Prešernovi ulici in po cesti Sv. Petra v deželno bolnico.

Ljudje v Prešernovi ulici ter na cesti Sv. Petra so bili vsi zbegani radi nenavadne brzine rešilnega avta. Vsi razburjeni so se mu s strahom umikali in otročički so plašno zrli za njim, ko je švignil kakor blisk mimo njih. Vsi pasanti so instinktivno čutili veliko nesrečo.

Ranjenci so bili v bolnici takoj obvezani. Poljanec Viktor je mogel takoj, ko so ga obvezali, oditi domov. Ivan Mavec je bil ob ½9 zvečer v bolnici umrl. Ostali trije so težko ranjeni, a rane niso smrtnonevarne. Ravnatelj mag. pharm. g. Miroslav Rožman je poročen in brez otrok.

Tvrdka »Salus« ima veliko škodo. Vendar se je škoda znatno omejila radi hitre pomoči gasilcev, ki so imeli topot več sreče kakor pa pri veliki nesreči na Marijinem trgu št. 1 v bivši Zanklnovi hiši, kjer je 1. oktobra 1919 eksplodiral bronolin in objel s svojimi plameni celo štirinadstropno hišo.

VPRAŠANJE DUHOVNIŠKE BERE.

Belgrad, 27. nov. (Izv.) Ker se je čulo, da namerava ministrski svet ukiniti biro, je poprašal poslanec Škulj pri merodajnih krogih in tam zvedel, da skušajo sicer od neke strani to spremembo izpeljati, da pa še niso storili končnega sklepa, ker se resni krogi zavedajo dalekosežnih posledic take reforme v današnjem času.

Nova francoska vlada.

Pariz, 27. novembra. (Izv.) Ob osmih zvečer je Agence Havas objavila sledečo listo nove vlade, ki pa še ni definitivna:

Predsedstvo in zunanje zadeve Briand, pravosodje Chauteems, notranje zadeve Daladier, finance Loucheur, vojna Painleve, mornarica Leygues, prosveta Roustau, trgovina De Vincent, javna dela De Monzie, delo Duradour, kolonije Parrier, poljedelstvo Durand.

Fašizem v Franciji.

Pariz, 27. nov. (Izv.) Zaradi neurejenih financ draginja stalno raste. Vrednost francoskega franka pada od dne do dne in večne vladne krize splošno nezadovoljnost le še pospešujejo. Množice postajajo s starim vladnim sistemom nezadovoljne.

Odhajajoči ministrski predsednik Painleve je vzbudil veliko pozornost v vsej javnosti s svojimi besedami, da je republika v nevarnosti, a da naj se oni, ki bi jo hoteli uničiti, čuvajo!

Te besede splošno tolmačijo kot grožnjo na naslov francoskih fašistov. Nacionalistična »patriotična liga« vedno glasneje nastopa in po pariških ulicah se vidi zvečer vedno več »plavih srajc«, ki so vidni znak pripadnosti k francoski fašistovski skupini. Voditelji francoskih fašistov naglašajo po vzoru italijanskega fašizma, da je treba odpraviti parlament in uvesti v deželo diktaturo, ki naj državo reši grozečega finančnega poloma. — Slišijo se tudi že imena bodočih diktatorjev, največkrat se omenjata Poincaré in general Castelnau.

Priprave za podpis locarnske pogodbe v Londonu.

London, 27. nov. (Izv.) Locarnsko pogodbo bodo podpisali v Londonu brez posebnih slovesnosti. Pogodbo bodo podpisali v torek v angleškem vnanjem ministrstvu. V London došle državnike bo sprejel kralj v svečani avdijenci, Baldwin in Chamberlain pa jim bosta priredila svečano večerjo.

Češka bo priznala sovjetsko Rusijo.

Praga, 27. nov. (Izv.) Po volitvah je postalo vprašanje priznanja sovjetske Rusije zelo pereče in ni dvoma, da bo Češka Rusijo priznala. Češka vlada namreč že pripravlja konzularni in diplomatski aparat za Rusijo. V Moskvi bo češko poslaništvo in generalni konzulat, v vseh večjih mestih pa konzulati.

Strah pred razrednim bojem v Angliji.

London, 27. nov. (Izv.) Z ozirom na neki govor angleškega ministra za notranje zadeve ki je priporočal angleškim delodajalcem, naj postopajo z delavci po laškem fašistovskem vzoru, piše »Manchester Guardian«, da se pripravljajo fašisti na desni in komunisti na levi strani, da organizirajo vse nezadovoljne elemente, kar bo imelo za posledico trdovraten razredni boj.

London, 27. nov. (Izvir.) Zaradi obsodbe komunistov je sklenila Delavska stranka po parlamentu predlagati nezaupnico vladi.

Grški načrt za pogodbo med balkanskimi državami.

Bukarešt, 26. nov. (Izv.) Minister za zunanje zadeve Duca je sprejel grškega poslanika, ki mu je izročil izgotovljen načrt varnostne pogodbe med balkanskimi državami po vzoru locarnskega sporazuma. Minister Duca je poslaniku odgovoril, da bo načrt predložil zastopnikom Male antante na njihovem prihodnjem sestanku.

Čičerin pri Briandu.

Pariz, 26. nov. (Izv.) Ruski sovjetski komisar za zunanje zadeve Čičerin je danes v spremstvu ruskega poslanika Rakovskega obiskal zunanjega ministra Brianda.

Italija.

Zadnje odredbe proti svobodni besedi.

Rim, 26. nov. (Izv.) Zbornično predsedstvo je v sporazumu z vlado odločilo, da poslej poslanci, ki se ne vdeležujejo parlamentarnega dela, v poslanski zbornici ne morejo več staviti vprašanj, zahtevajoč nanja pismen odgovor. Istotako se ne morejo več z vprašanji imunizirati razne zaplenjene tiskovine. Vsa taka vprašanja bo predsedstvo poslej odklanjalo.

Sklepi fašistovskega direktorija.

Rim, 26. nov. (Izv.) Včeraj se je sešel narodni direktorij fašistovske stranke. Sklenil je med drugim, da se vpisovanje v stranko brezpogojno zaključi in se bodo sprejemali novi člani le v izrednih slučajih; vrhutega se izvede stroga revizija dosedanjih članov. — Glede organizacije framasonov je direktorij sklenil, da fašizem tudi pod zakonito obliko ne dovoljuje framasonskih organizacij.

Reforma cerkvene zakonodaje.

Rim, 26. nov. (Izv.) Komisija za reformo cerkvene zakonodaje je danes začela razpravo o predlogih, ki so jih izdelali pododseki. Komisija bo sedaj nadaljevala svoje delo, dokler ga ne dovrši.

Matteottijev proces zopet preložen.

Rim, 26. nov. (Izv.) »Tribuna« poroča, da je proces proti morilcem poslanca Matteottija zopet preložen in da ne bo prišlo do razprave pred mesecem februarjem.

Najidealnejše sredstvo za nego las

je skozi 20 let preizkušeni „Šampon s črno glavo". Njegova najbolje preizkušena sestava, lahka razdelilivost, prijetna mehka pena povzročuje sijajno čistočo in s tem trajno zdravo kožo na glavi. Lasje dobe po umivanju s šamponom mehkobo in prijeten voni in se dajo lahko frizirati. Pri nakupu pazite vedno na znano, poleg stoječo znamko „Črna glava". Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Izdelovatelj: ans Schwarzkopf - Berlin—Dahlen

Beležke.

Radićev »Dom« in zavod sv. Hijeronima. Tudi ta je moral izreči svojo sodbo in ta je, da je zavod sv. Hijeronima ustanovil sam sv. Hijeronim! Kdor ne verjame, kako ta list vleče hrvatske kmete, ima na tem zgledu (»Dom« št. 30) priliko to jasno spoznati. Isti list tozadevno udarja po škofu Jegliču in »popu« Korošču. Škofje, da pod njunim vodstvom pišejo, da je ta zavod tudi slovenski in srbski, ne pa samo hrvatski. Stoji obenem seveda na stališču Smodlake, da je zavod last države in ne Cerkve. Navedli smo gornje samo za vzorec poročanja. Morda ponatisne »Narodni Dnevnik« v navdušenju za Radića tudi to iz njegovega »Doma«.

Škofovo pismo vernikom o protikatoliškem časopisju silno boli slovenske svobodomiselce. Najboljše znamenje, kako v živo je zadelo. Tudi »Narodni Dnevnik« se čuti zadetega, ne upa pa seveda reči, da piše v katoliškem duhu. Tega tudi ne bi mogel, zakaj ta list poveličuje Radića, ki je sam izjavil, da ni »dogmatičen kristjan«, torej ne katolik. Nam je prav, da »Nar. Dnevnik« vedno bolj razodeva svoje svetovnonazorno stališče, da si bomo čezdaljebolj na jasnem.

Strah pred Radićem. »Jutro« je obleklo raševino spokornika, da bi g. Radić demokratom milostno odpustil greh demonstracij ob svojem prihodu v Ljubljano. Zakaj so samostojni demokratje v takem strahu pred Radićevo jezo, ne bomo tu raziskovali, četudi bi se morda dalo brez posebnih težkoč dognati. Zanimivo pa je zelo, kako se spokornik »Jutro« ne more in ne more otresti svoje prave nature. Da bi sebe opral, prinaša neko vabilo tajništva SLS, ki se nanaša na obisk novega ministra. Iz vabila samega je razvidno, da nihče ni smatral prihoda Radićevega za resno stvar, kakor je vse njegovo izpreminjevanje v politiki neresno. Da si more javnost napraviti pravo sodbo o »velikem odkritju« včerajšnjega »Jutra«, smo prosili tajništvo SLS za pojasnilo in zvedeli sledeče: Prihajale so vesti, da nekateri demokratski krogi pripravljajo demonstracije proti ministru prosvete, ki da je — takrat še ni bilo za gotovo znano — odstavil njihovega ljubljenca dr. Pestotnika. Zato so nekateri naši somišljeniki izrekli tajništvu željo, naj se skliče sestanek, kjer se zavzame stališče, kako postopati z naše strani ob Radićevem prihodu. Na tem sestanku se je ugotovilo, da se radi Radića ne izplača ne za eno ne za drugo stran izpostavljati nobenega našega somišljenika kakim novim persekucijam. Noben tudi dejansko ni dobil nikakih navodil v zadevi Radićevega obiska v Ljubljani. To so dejstva. Če tedaj morejo »odkritja« Žerjavovega glasila omehčati Radićevo srce, da skesanim demokratom odpusti nedeljske demonstracije, mi nimamo ničesar proti.

Slovenski kmetijci in »republikanci« nas dolžijo, da nismo poročali resnice, ko smo pisali, da so se podali pod hrvatsko »seljačko« komando. Radićev »Dom« od 18. t. m. pa piše: »Važan politični sastanak u Mariboru imali su izaslanici štajerskih organizacija slovenske seljačke stranke. Izaslanici su svi bili jednodušni u tom da predsjednikom slovenske seljačke stranke bude predsjednik HSS Stjepan Radić, a uz njega dva podpredsjednika Slovenca, jedan iz Štajerske, a drugi iz Kranjske.« — »Narodni Dnevnik« sicer pravi, da se bo o tem šele sklepalo, toda »Dom« trdi, da so izaslanci ZSKL bili popolnoma jednodušni, da ima Stjepan Radić biti predsednik »slovenske seljačke stranke«. Kdaj ga bodo slovesno inštalirali, to pa ni tako važno.

Neresnično poročanje nam očitata »Narodni Dnevnik« in »Kmetijski list«. Slednji n.pr. trdi, da je »Slovenec« zagrešil »grdo in nespametno lažc«, ko je pisal, da je Radić silno grdo govoril o rajnem dr. Kreku. »Vprašali smo gospode« — pravi Pucljev organ — »ki so Radićev govor poslušali in ti so nam rekli, da je »Slovenec« po svoji stari navadi poročal neresnico.« — Mi pribijemo, da smo poročali o Radićevih govorih v Ljubljani vestno in objektivno in brez najmanjše tendenčnosti, kakor je to sploh naša navada in dolžnost. Radićev govor v »Narodnem domu« smo prinesli po stenografskem zapisniku, sicer samo odlomke, ki so se zdeli nam važni, toda te čisto točno po stenogramu, ne da bi spremenili en jot. Bili smo celo tako tenkovestni, da smo neko jako kočljivo izjavo g. Radića o veri (katero je »Jutro« prineslo) iz stenograma, rajši izpustili, kakor da bi Radiću, ki jo je mogoče drugače mislil, delali morebiti krivico in proti njemu izrabljali nepremišljeno ali dvoumno formulirano frazo. Pač pa »Narodni Dnevnik« Radićevega govora ni prinesel doslovno, kakor je bil govorjen, ampak opiljen in smiselno zvezan, česar mu ne očitamo, samo nam se ne sme očitati neresnično poročanje. Kar pa se tiče Radićevega govora pri Štruklju, v katerem je zagrešil nepijeteto napram rajnemu Kreku, ki je bil njegov velik prijatelj, je naš poročevalec, ki je bil na banketu navzoč, poročal čisto resnico, kar potrjuje s svojim **podpisom** g. Gojko Božović v »Politiki«, ki je ravnotako poročal v Belgrad. Tako naš kakor »Političin« dopisnik sta ugledna novinarja, ki nikdar ne bosta poročala neresnice ali potvorbe. Kar se končno tiče izjave Radića na taistem banketu o veri, smo jo mi doslovno posneli iz »Narodnega Dnevnika« in nismo mogli vedeti, da gre za tiskovno napako, ker je bila prvotno reproducirana izjava v »N. D.« popolnoma smiselna in smo jo tudi posneli v dobri veri, ne pa namenoma izrabljajoč tiskovno napako.

Nasilje. »Narodov« dopisnik iz »sokolskih krogov« trdi v včerajšnjem »Narodu«, da je odbor društva »Narodni dom« s tem, da je kooptiral 10 novih članov, nasilno preprečil, da bi prišlo poslopje »Narodnega doma« v zanesljive(!) narodne roke, in obeta, da se bo »Sokol« proti kooptaciji pritožil na upravno sodišče, na ministrstvo in tudi na državni svet, dokler ne bo dosegel svoje pravice. »Sokolu« pravice do pritožbe nihče ne odreka, tudi mi ne. Ampak v Ljubljani je nekaj ljudi, ki dobro poznajo še nekaj drugačnih »kooptacij« kakor je ta, proti kateri se namerava pritožiti »Sokol«, in ti gospodje bodo silno veseli, če bo končno razsodila tudi vrhovna upravna inštanca, kakšne »kooptacije« so dovoljene in postavne in kakšne ne. »Sokol« naj kar začne, pa bo kmalu spoznal, kje je »nasilje«.

Zanesljive narodne roke. Pod naslovom »Borba za Narodni dom« priobčuje včerajšnji »Narod« dopis iz »Sokolskih krogov«, ki se začenja tako: »Na zadnjem občnem zboru društva »Narodni dom« je odbor tega društva nasilno(?) s tem, da je sprejel 10 novih članov, ki so imeli 100 glasov, preprečil, da bi prišlo poslopje »Narodnega doma« v zanesljive narodne roke, to je v posest in last »Ljubljanskega Sokola«. — Zadevo z »Narodnim domom« smo že takoj po zadnjem občnem zboru društva »Narodni dom« pojasnili javnosti tako, da vsak lahko razume, da bodo v »Narodnem domu« gospodovala društva »Slovenska Matica«, »Narodna galerija« itd., »Sokolu« pa njegovih pravic nihče ne namerava kratiti. Omenjena društva so menda dovolj »narodna«, najmanj tako narodna, kakor je naroden »Sokol«, in zato se čudimo neverjetni ošabnosti »Narodovega« dopisnika iz »sokolskih krogov«, ki se samolastno in oblastno vzpenja na visok stol, odkoder se predrzne proglašati naša najodličnejša kulturna društva za »narodno nezanesljiva«! Kakor je videti, v sokolske možgane do danes še ni prodrlo spoznanje, d asmo v **narodni** državi vsi Slovenci, če nosijo rdeče ali pa bele srajce, enako »narodni«, in da v **narodni** državi »Sokol« v narodnem oziru nima onega pomena kot nekdaj v tuji državi. **Danes je »Sokol« navadno privatno telovadno društvo** in nič več in nič manj, privilegij na »narodnost« pa mu je vzela ustanovitev naše **narodne** države.

Novinarski koncert.

Opozarjamo na veliki koncert, ki ga prirede najodličnejše ljubljanske glasbene institucije na korist novinarskega penzijskega fonda. Koncert se vrši v torek na narodni praznik ob 8 zvečer v hotelu Unionu. Na njem nastopijo pevski zbor in orkestralno društvo »Glasbene Matice« ter pevski zbori »Ljubljane«, Ljubljanskega Zvona«, »Slavca« ter moškega in ženskega učiteljišča — torej res elita naše glasbe in to pod vodstvom naših najboljših dirigentov. Ako žrtvuje inteligent z dežele čas in denar, da poseti kak koncert v Ljubljani, je to vedno samo koncert ene same korporacije, le malo pa jih je, ki bi jim razmere dopuščale, da posetijo več koncertov v sezoni. Na novinarskem koncertu pa se nudi obiskovalcu izredno ugodna prilika, da na en sam večer spozna vse glavne reprezentante naše glasbene kulture. Zato priporočamo vsemu glasbo ljubečemu občinstvu, da poseti ta koncert. Po programu se vrši družabni večer, ki zbere vsako leto predstavnike vseh krogov ljubljanske družbe in ki bo letos še posebno mikaven in zanimiv zato, ker so ljubeznivo prevzele oskrbo bifejev umetnice ljubljanskega dramskega gledališča. Pri družabnem večeru sodeluje godba dravske divizije.

SPORED KONCERTA:

1. a) Kimovec: Po smrti,
   b) Bortjanskij: Tebe Boga hvalim, mešana zbora. Poje glasbeno društvo »Ljubljana«. Pevovodja g. dr. F. Kimovec.
2. a) Adamič: Barčica je zaplavala,
   b) Hatze: Čergo, moja čergice (slavonska nar.),
   c) Brajša-Rašan: Lipa Mara (istrska narodna), mešani zbori. Poje pevsko društvo »Slavec«. Pevovodja g. J. Brnobić
3. a) Ravnik: Kmetiška. Ženski zbor s spremljevanjem klavirja 4ročno (rokopis),
   b) Adamič: Igra na nebu. Mešan zbor, poje pevski zbor Glasbene Matice. Pevovodja g. S Kumar.
4. a) Adamič: Mara u jezeru,
   b) Lucipeter ban, moška zbora,
   c) Lucipeter ban: Kresovale tri devojke, mešani zbor, poje pevsko društvo »Ljubljanski zvon«. Pevovodja g. Z. Prelovec.
5. a) Beethoven op. 62: Uvertura »Coriolan«,
   b) Borodin: Polovski plesi iz opere »Knez Igor« št. 8, za veliki orkester. in št. 17 za zbor in veliki orkester, izvaja Orkestralno društvo Glasbene Matice s sodelovanjem dijaškega zbora učiteljišča. Dirigent g. L. M. Škerjanc.

POT DR. BENEŠA V LONDON.

Praga, 26. nov. (Izv.) Dr. Beneš potuje v soboto v London na podpis locarnske pogodbe. Pogodbo bodo podpisali brez vseh ceremonij.

VELIKA NEVIHTA NA HOLANDSKEM.

Amsterdam, 27. nov. (Izv.) Ob celi nizozemski obali divjajo silni viharji. Več ladij se je potopilo. Škoda se še ne da preceniti.

Dnevne novice.

Ponovna konferenca jugoslovanskih katoliških škofov. Iz Belgrada poročajo, da skliče zagrebški nadškof dr. Ante Bauer škofovsko konferenco v Zagreb. Na konferenci označijo svoje stališče v vprašanju Zacoda sv. Hijerohima in izdajo o tem vprašanju na vernike poseben manifest.

Senatorka Avgusta Rozsypalova je umrla dne 23. novembra zvečer v Pragi (Břevnov), v starosti 68 let. Bila je izredna žena. V mladosti je bila sirota in je morala živeti pri tujih ljudeh. Vendar je z vztrajnostjo dosegla, da je je izobrazila za učiteljico. Vse njeno življenje je bilo posvečeno bližnjemu in Bogu. Igrala je veliko vlogo v češki katoliški javnosti; bila je izvoljena v poslansko zbornico, pri zadnjih volitvah pa v senat. Idealna in požrtvovalna pokojnica je bila v 40 letih svojega javnega delovanja vedno v prvih vrstah katoliških čeških boriteljev.

Naraščajski dan 1. decembra. Po odredbi glavnega odbora Rdečega križa priredi naraščaj Rdečega križa svoj dan v celi državi. Kot ta dan je določen 1. december, t. j. dan našega osvobojenja in zedinjenja. Ker je to prvi dan naraščaja, ki se proslavlja v naši državi, bo tudi le-ta od svoje strani vse ukrenil, da čimbolje uspe ta manifestacija idej našega pokreta. Vsaka šola z organiziranim naraščajem bo ta dan čim svečaneje proslavila: 1. s šolsko akademijo, na kateri se bo poročalo o delu naraščaja in pojasnil mladini pomen dneva in važnost organizacije naraščaja Rdečega križa; 2. z manifestacijo (obhodom) v večjih krajih, ako to dopuščajo krajevne prilike in vreme; 3. s prireditvijo popoldanskih ali večernih koncertov in zabav za širše občinstvo, odnosno za starše. Ako je v kakem kraju več šol, se bodo šolske akademije vršile posamezno, a obhod, koncert in zabava skupno. Ves ta dan bo v znamenju Rdečega križa, t j. v znamenju milosrčnosti in dela za druge.

Za poplavljence v Prekmurju sprejema denarne darove tudi uprava »Slovenca«. Darovi v blagu naj se pa pošiljajo naravnost tozadevnemu odboru v Murski Soboti.

Srbohrvaščina na londonski univerzi. Senat londonske univerze je potrdil dr. Dragutina Subotića za izrednega profesorja srbohrvatskega jezika in književnosti na londonskem vseučilišču.

Popravljena krivica. S kraljevim ukazom je imenovan za stalnega šolskega upravitelja na Viču pri Ljubljani g. Ivan Štrukelj. — »Narod« dostavlja zlohotno »predsednik klerikalne Slomškove zveze«, kakor da se »klerikalcu« storjena krivica ne bi smela popraviti. Tudi pri »Narodu« natanko vedo, da je bil g. Štrukelj preganjan brez vsake pravne podlage. S ponovnim imenovanjem g. Štruklja na njegovo po zakonu mu pripadajoče službeno mesto je krivica popravljena in zakonu je zadoščeno. Sedaj imajo spoštovani gospodje politični nasprotniki g. Štruklja najlepšo priložnost, da javno ali pa uradno povedo na pristojnem mestu, kakšne zločine je zakrivil g. Štrukelj in pričakujemo od objektivnosti novega prosvetnega šefa za Slovenijo, da bo takoj uvedel po zakonu predpisano preiskavo proti g. Štruklju. Če bo objektivna preiskava dognala kakšno krivico, bo g. Štrukelj pač moral nositi posledice, ako pa ne bo eventualna preiskava nič dognala, bo pa vsa poštena slovenska javnost vedela, ali in kaj so zakrivili nekdanji politični mogotci v Sloveniji.

Izpremenba v dušnem pastirstvu. Dne 25. novembra je odšel iz župnije Št. Gotard pri Trojanah častiti gosp. Franc Šmit, ki je služil pri nas 2 leti in 3 mesece kot župni upravitelj. Izreka se mu v imenu vseh župljanov najlepša zahvala za njegovo neumorno delovanje v dušnem pastirstvu, kakor tudi v javnosti. V novi službi mu želimo vse najboljše. Dne 1. decembra dobimo novega gosp. župnika v osebi čast. gosp. Franca Pfajferja, dosedaj kaplana v Moravčah. Njegovega prihoda se raduje cela fara in ga željno pričakuje.

Predlog o izseljeniški banki. Poročajo nam: Znani finančni strokovnjak Lj. St. Kosier je poslal ministerskemu svetu konkreten predlog o osnutju privilegirane izseljeniške banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki naj bi bila matica za gospodarsko in kreditno organizacijo naših izseljencev, posebno za povratnike in naše koloniste iz pasivnih krajev. Po Kosierjevem predlogu naj dobi izseljeniška banka najobsežnejše predpravice. Po obliki naj bo delniška družba z glavnico 10 milijonov dinarjev v zlatu; od tega naj se takoj po odobritvi tostvarnega zakona odda v podpis 5 milijonov dinarjev v zlatu, ostalo naj se vplača tekom pet let. Od prvih pet milijonov zlatih dinarjev — kar odgovarja danes vsoti približno 75 milijonov dinarjev — bi prevzeli zasebni podpisovalci 50%, ostalih 50 pa vlada. Zavod bi imel na čelu guvernerja ter 12 članov upravnega odbora, od katerih voli polovico zbor delničarjev, drugo polovico gradu, a tekom prvega pol leta se morajo pa skupščina. Sedež zavoda naj bi bil v Beograd. Otvoriti glavne filialke v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Splitu, kasneje pa še podružnice v Novem Sadu, Skoplju in na Cetinju.

Krediti prosvetnega ministrstva. Iz Belgrada poročajo, da je prosvetni minister Radić sprejel v nove dvanajstine med drugim sledeči postavki: Za Jugosl. materinsko udruženje 200.000 Din in za akademsko menzo v Zagrebu 50.000 Din kot prvo pomoč.

Iz prosvetnega ministrstva Za kabinetnega načelnika v prosvetnem ministrstvu je imenovan dr. Ivan Zaić; za načelnika v oddelku za srednješolski pouk je imenovan dosedanji nadzornik istega oddelka Dimitrije Magarašević. Dosedanji načelnik Ilija Maričeć je razrešen dolžnosti ter mu je dovoljen enomesečni dopust.

Poročila sta se na Krki pri Stični g. Josip Matek, organist v Škofji Loki z gdč. Mici Rebolovo; poročal je g. župnik dr. Arnejec.

Smrt očeta umorjene Angele Kopač. V sredo 25. t. m. je umrl v Vašah pri Medvodah Edvard Kopač, oče umorjene Angele, katero so prejšnji dan pokopali. Zverinski morilec je pospešil tudi smrt ubogega očeta. Vsa župnija sočustvuje s spoštovano, a sedaj tako nesrečno družino.

Novi rezervni častniki. V našo vojsko so sprejeti sledeči bivši avstrijski rezervni častniki: pehotni kapetan Josip I. Predavec, san. major dr. Josip Petenyi, san poročnik dr. Žika Jakšić, san. častniki dr. Slavko Pišteljić, dr. Karlo Weissmann, dr. Pavle Kaunitz, dr. Ivan Koch, dr. Milutin Kosanović, dr Gjorgje Topalov in dr. Mladen Vasić; dalje rez. častniki: dr. Sava Bugerski, dr. Fedor Mikić, dr. Emil Matasović, dr. Vojislav Stojić in dr. Aleksander Lukač.

Smrtna kosa. V Zagrebu je umrl namestnik gen. ravnatelja »Hrv. eskomptne banke« Ivo Schwarz, star 43 let. Pokojnik je bil eden najbolj znanih hrvatskih gospodarskih osebnosti.

Spremembe v potniškem prometu na progi Maribor—Št. Ilj. Od 1. decembra 1925 naprej izostanejo na progi Maribor gl. kol.—Št. Ilj, mešani vlak štev. 1248, ki odhaja iz Maribora gl. kol. ob 18. uri 20 min. in prihaja v Št. Ilj ob 18. uri 47 min., v obratni smeri pa mešani vlak štev. 1249, ki odhaja iz Št. Ilja ob 19. uri 2 min. in prihaja v Maribor gl. kol. ob 19. uri 35 min. Namesto teh vlakov vozi od tega dneva naprej redno dnevno mešani vlak štev 1250 z odhodom iz Maribora gl. kol. ob 17. uri 30 min. in s prihodom v Št. Ilj ob 18. uri, v obratni smeri pa mešani vlak štev 1251 z odhodom iz Št. Ilja ob 18. uri 25 min. in prihodom v Maribor gl. kol. ob 19. uri.

Tiskovna pomota. Notico »Himen« v torkovi številki (24. t. m.) popravljamo v toliko, da se nevesta ne piše Ugušar, ampak Megušar.

Banke in narodni praznik. Po zakonu se proslavlja 1. december v spomin na proglas zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev kot narodni praznik. Ta dan bodo banke zaprte. — Tajništvo društva bančnih zavodov v Sloveniji.

Z bojišča v Siriji.
Francoski oklopni vlak pri Damasku.

KREPKE UDE, ČISTO GLAVO ima kdor vživa KOLINSKO KAVO!

Koristno darilo:
Galoše
čevlji
copate
nogavice
'Voika' nasproti Mestnega doma

Himen. Na Teharjih pri Celju se je poročil g. Ivan Pišek, posestnik v Čretu, z Mimiko Dimec, hčerko ugledne krščanske rodbine na Teharjih. Oba sta bila vedno vneta delavca v vseh katoliških oragnizacijah, katerim bosta gotovo ostala tudi še v naprej naklonjena.

Hrvatski izlet na Sv. Planino. Hrvatsko planinsko društvo v Zagrebu priredi dne 29. nov. skupni izlet na Sv. Planino pri Trbovljah.

Knin sedež vojaškega poveljstva. Vojno ministrstvo je odredilo, da se sedež okrožnega vojaškega poveljstva premesti iz Šibenika v Knin.

Belgrajski mestni proračun Notranje ministrstvo je odobrilo belgrajski mestni proračun. Belgrajski mestni nameščenci dobe 20-odstotno draginjsko doklado za celo l. 1925.

Novi okrajni vodnotehnični odseki. Minister za kmetijstvo in vode g. Krsta Miletić je podpisal odlok, glasom katerega se osnuje več novih okrajnih vodnotehničnih odsekov. Med drugim dobita taka odseka Maribor za okraje Maribor, Maribor—desni breg, Maribor—levi breg, Prevalje in Slovenjgradec — in Ptuj za okraje Ptuj, Čakovec, Ljutomer, Murska Sobota in Dolnja Lendava. Odseki se formirajo takoj.

Pregledovanje ortopedičnih zavodov. Ministrstvo za socialno politiko poveri posebni komisiji nalogo, da pregleda vse ortopedične zavode v naši državi, med drugimi tudi v Ljubljani in Celju.

Nova železniška postaja. Na progi Belgrad—Niš se 1. decembra med Jagodino in Ćuprijo otvori postaja Jovac, ki bo služila celokupnemu prometu.

Zapečatena ministrska blagajna. V pondeljek dne 23. t. m. je prišla v gospodarski odsek ministrstva za narodno zdravje posebna komisija pregledovat blagajno ,ker so se bile raznesle govorice, da pri blagajni nekaj ni v redu. Blagajnika Bore Dimitrijevića ni bilo v urad. Zato so blagajno nasilno odprli in ugotovili ,da manjka v njej 150 obligacij vojne odškodnine. Blagajno in pisarno so takoj zapečatili in napravili ovadbo. Blagajnika Dimitrijevića zasleduje policija.

Velika sleparija v Vinkovcih. Pri oddelku monopolske uprave v Vinkovcih so prišli na sled veliki slepariji pri zaračunavanju delavskih plač. Po podatkih, ki jih je pošiljala monopolna uprava v Vinkovcih centrali v Belgrad, bi imelo biti zaposlenih v monopolnem skladišču v Vinkovcih okoli 40 delavcev, za katere so plačevali tudi davek in razne druge pristojbine. Posebna komisija pa je ugotovila, da v Vinkovcih pri monopolni upravi ni bil zaposlen noben delavec in je oskrbnik Štefanović na račun delavskih plač ogoljufal monopolno upravo za 150.000 dinarjev. Štefanović je baje pobegnil v Belgrad.

Aretacija Mikoljijeve zaupnice v Hamburgu. Te dni so v Hamburgu na zahtevo zagrebške policije aretirali odlično tamkajšnjo damo Sidonijo Blumenthal kot zaupnico Gojka Mikoljija, ki je bil zagrebško poštno hranilnico ogoljufal za 2 milijona dinarjev. Pri Blumenthalovi so našli še 480.000 Din poneverjenega denarja.

Gozdne globe in odškodnine na Hrvatskem. Ministrstvo za šume in rude je do nadaljnjega ustavilo izterjavanje glob in odškod-

Katoliški vestnik.

ŽIVLJENSKO DELO KARDINALA LAVIGERIEJA.

K njegovemu 100. rojstnemu dnevu.

(Po univ. prof. D. Dr. Aufhauserju).

Charles Martial Allemand Lavigerie se je rodil 31. okt. 1825 v Bayonne. L. 1853. je postal profesor cerkvene zgodovine na Sorbonni. Kmalu pa je zamenjal to častno mesto z drugim, kjer ga je čakalo obsežnejše delo za domovino in še bolj za katoliško cerkev. Združeval je v svoji osebi veliko patriotično navdušenje z vročo ljubeznijo do cerkve.

Francija je že izza srednjega veka imela protektorat nad cerkvijo in nad njenimi religijoznocivilizitoričnimi podjetji v bližnjem Orijentu. Da bi ta religijozni in politični vpliv še poglobili, so ok. l. 1855. ustanovili navdušeni patrijotje društvo »Oeuvre des Ecoles d'Orient«, hoteč zlasti z nižjim in srednjim šolstvom doseči svoj cilj. Jezuit Gagarin je priporočil za vodilno osebnost tega podjetja mladega profesorja Lavigerieja. Ko je ta kmalu nato odpotoval v Orijent, je spoznal bedo tamkajšnjih sirskih kristjanov. Med te reveže je razdelil tri milijone frankov, ki jih je bil nabral v domovini. Tedaj je sklenil, vse svoje delovanje posvetiti razširjanju krščanstva. Poročal je o trpljenju afriških narodov v Rim in v Paris in vzbudil pozornost cerkvenih in državnih avtoritet. L. 1863. je bil posvečen za škofa v Nancyju.

Ko se je Francija začela zanimati za Afriko in je skušala utrditi svoj politični vpliv zlasti v Alžiru, se je tam na novo poživilo tudi misijonsko gibanje. Ko je bilo treba poiskati l. 1866. umrlemu alžirskemu škofu naslednika, je generalni guverner Mac Mahon predlagal za to mesto škofa nancyškega. Lavigerie je bil pripravljen žrtvovati udobnost mirnih razmer pri vodstvu domače škofije in jo zamenjati s težkimi nalogami, ki so ga čakale v poganskih deželah. Poln svetega navdušenja se je podal na misijonsko pot.

Tu, na tej novi postojanki, je škof Lavigerie zasnoval velikopotezne načrte, ki jih je sklenil izvesti v čast sv. Cerkve in domovine. L. 1868. je ustanovil družbo alžirskih misijonarjev. V 57 letih svojega obstoja je ta družba poslala svoje misijonarje od severne obale Afrike, iz Alžira in Kartagine poter v Saharo in dol v Sudan prav v pojezerje Nyanza in Tanganyka, kjer so z vso vnemo širili krščansko vero. Danes šteje družba 697 duhovnikov, 267 bratov, 165 scholastikov, 112 novicev in 511 aspirantov. V Afriki, na katero se je večjidel omejila, ima družba 11 vikarijatov, 2 prefekturi in 1 misijonsko postajo. Danes šteje 400.000 novokrščenih vernikov in 164.000 katekumenov. Družba se je lotila tudi za tamkajšnje razmere izredno težavne vzgoje domačega klera in je rešila ta problem nad vse srečno in uspešno. Zdaj deluje tam za razširjenje katoliške vere že 42 domačih duhovnikov. Več malih in velikih semenišč, zlasti centralno semenišče sv. Pavla v mestu Tabore obeta obilen naraščaj. Pri delu na šolskem in karitativnem polju pomaga z velikim uspehom 320 sester iz družbe naše ljube gospe afriške, 265 domačih sester in 3800 katehistov.

Ko so misijonarji družbe belih očetov svojemu ustanovitelju Lavigerieju poročali o stradanjih suženstva, ki tlači črnce v vsej centralni Afriki, je Lavigerie povzdignil svoj glas za uboge trpeče črnce. Sicer so že l. 1815. na dunajskem kongresu in l. 1822. na kongresu v Veroni evropske vlade izrekle proti suženstvu. Belgijski kralj Leopold II. se je v imenu države Kongo odločno zavzel za osvobojenje zamorskih rodov. Berlinska konferenca je l. 1885. v svojih aktih zahtevala odpravo suženstva in trgovine s črnci. Vendar vsi ti ukrepi niso prinesli bistvenega zboljšanja. — Tedaj je sv. oče Leon XIII. slavil 50 letnico mašništva in ob tej priliki se ga je spomnila Brazilija z izrednim darom: Njihov kralj Pedro je poklonil papežu kot darilo osvoboditev vseh sužnjev v območju svojega kraljestva. Ko je Lavigerie to zvedel, je zaprosil sv. očeta, naj se potrudi za splošno odpravo suženstva v vsej Afriki. Leon XIII. je tedaj izdal na brazilske škofe znamenito encikliko, v kateri se odločno zavzema za odpravo suženstva, ki nasprotuje naravnemu in božjemu pravu. — S predavanji in okrožnicami je kardinal Lavigerie v kratkem času zainteresiral vso krščansko Evropo za to prevažno vprašanje. Ustanovil je družbo »Société antisclavagiste«, ki se je iz Pariza kmalu razširila po vsej Evropi. Imel je zadoščenje, da se je tudi bruseljska internacionalna konferenca pečala s tem problemom in nastopila proti suženstvu. Napori in uspehi kardinala Lavigerieja za odpravo suženstva ostanejo neizbrisno zapisani v kulturni zgodovini človeštva.

27. novembra 1892. je ta odlični cerkveni knez za vedno zatisnil svoje oči. Pokopan je bil z vsemi častmi v St. Eugène Karthago, ob udeležbi najvišjih vojaških in cerkvenih oblasti. S Francijo je žalovala rimska stolica in ves katoliški svet za enim svojih najboljših sinov, katerega življenjsko delo je bilo nad vse plodonosno in blagoslovljeno in katerega ideje ne bodo nikdar zamrle.

* * *

Novost! V Italiji se bodo izdale spominske pisemske znamke ob priliki praznovanja 700 letnice smrti serafskega svetnika Frančiška Asiškega, dne 1. januarja 1926. To je po »Propaganda-fidee« znamkah s sliko učečega Kristusa in znamkah za sv. leto s štirimi bazilikami tretja izdaja, ki jo laška poštna uprava takorekoč naloži sveti stolici. — Znamke sv. Frančiška bodo prinesle tri različne slike iz svetnikovega življenja: stigmatizacijo, smrt v krogu njegovih redovnih bratov in sliko redovnega ustanovitelja. Dve nadaljni bosta prinesli najbrž sliko cerkve S. Damiano in cerkve Portiuncula.

Slovesnosti v čast sv. Jozafatu na Dunaju. — Grško-katoliška župnija na Dunaju obhaja letos 150 letnico ustanovitve cerkve sv. Barbare. V spomin na to se vrše te dni (od 21. do 29. novembra) v omenjeni cerkvi velike slovesnosti. V soboto, 21. t. m. je bilo slovesno žalno opravilo (parastos) za vse grško-katoliške duhovnike, ki so umrli na Dunaju. V nedeljo, dne 22. nov., je imel pontifikalno sv. mašo škof dr. Njaradi iz Križevcev. Ves ta teden se vrše sv. maše na oltarju sv. Jozafata, kjer počiva tudi telo svetnikovo. V nedeljo, na praznik sv. Jozafata, se slovesna devetdnevnica zaključi s pontifikalno sv. mašo, ki jo bo imel nadškof Šeptickij iz Lvova, in z blagoslovom vode pred cerkvijo.

P. Adolf Čadež:

Malarija.

Aleksandrija, 16. nov. 1925.

Kaj je malarija? Malarija je bolezen južnih krajev, kjer je zelo vroče in zelo vlažno. Beseda malarija je italijanska in pomeni slab, okužen zrak, ker dotični, ki ima malarijo ima občutek, da mu zrak smrdi. V resnici pa zrak ni okužen, temveč okužena je le kri dotičnega, ki ima malarijo.

Dne 8. nov. sem prišel v Aleksandrijo na ladji Heluan. Aleksandrijo poznam, ker sem pred svetovno vojsko tukaj živel par let in poznam tudi ladjo Heluan, na kateri sem že drugič prišel v Egipt. To je bila ena najlepših ladij stare Avstrije in zdaj je ena najlepših ladij Italije; nje kapitan je g. Zadro, ki je bil pred vojsko kapitan pri Avstrijskem zdaj pa je kapitan pri Tržaškem Lloydu, med vojsko je bil z menoj tri leta vojni ujetnik na Malti, toda je bil že med vojsko izpuščen na svobodo.

S Heluanom se je to pot vozil tudi Fejsal, kralj Iraka, novega kraljestva, ki je nastalo po vojski na vzhodu reke Jordana; ta kralj je velik prijatelj Angležev. Radi arabskega kralja Fejsala, ki je mohamedanske vere, je bilo na ladji veliko Arabcev, več zamorcev in tudi nekaj zamorskih črnih deklet, katerim pa se evropska moderna ženska noša prav slabo poda.

Prišli smo iz Trsta v Aleksandrijo v treh dneh in dveh urah. Vreme je bilo krasno in upali

nin za gozdne prestopke, to pa le za osebe, ki so prvič kaznovane za tak prestopek. Ustavijo se vse eksekucije; odškodnine se smejo zmanjšati do polovice in tretjine, kjer bi bila v nevarnosti eksistenca ali gospodarstvo. Dovoliti se more tudi odplačevanje v obrokih.

Nesreča italijanskega parnika v dalmatinskih vodah. Nasproti Šibenika se je predminolo noč na odprtem morju potopil italijanski parnik »S. Teresina«, ki je vozil iz Trsta v Catanino stavbeni les. Parnik se je potopil ob lepem vremenu v malo minutah, tako da so imeli mornarji — 13 po številu — komaj časa, da so napol oblečeni poskakali v rešilni čoln. Naslednje jutro je mornarje vzel na krov neki angleški parnik in jih prepeljal v Šibenik. Vzrok, da se je parnik potopil, je mornarjem popolnoma neznan.

General Mitrović pred sodiščem. Pred vojaškim sodiščem v Belgradu se vrši te dni zanimiva razprava proti bivšemu divizijskemu generalu v Osjeku Živojinu Mitroviću. Obtožen je zlorabe uradne oblasti in pa da je občeval s pristaši Radićeve in Davidovićeve stranke. Očitajo mu tudi njegovo prijateljstvo z osječkim županom dr. Henglom, ki da je baje velik nasprotnik Srbov.

Tatovi na progi Belgrad-Zagreb. Belgrajski trgovec Čedomir Rostović je objavil v belgrajskih listih notico, v kateri pripoveduje, kaj se mu je pripetilo med vožnjo iz Zagreba v Belgrad. Na neki mali postaji je vstopil v vlak mlad, elegantno oblečen gospod, ki se je vsedel trgovcu nasproti. Mladi mož je dišal po neki prijetni, sladikasti tvarini in trgovec je bil od tega duha kmalu tako omaljen, da je trdno zaspal. Ko pa se je čez nekaj ur zbudil, je opazil, da mu manjka denarnica z več tisoč dinarji. Trgovec je takoj po svojem prihodu v Belgrad prijavil celo zadevo policiji, ki domneva, da poskušajo prebrisani tatovi uspavati svoje žrtve s kloroformom, nakar jih okradejo.

Sleparska doktorica. Takoj po vojni je igrala v Belgradu veliko vlogo gospa dr. Vladislava Polit-Desančičeva hčerka znanega srbskega prvaka v Vojvodini. Sedaj pa se je izkazalo, da je gospa doktor prevejana in navihana sleparka, ki je celo vrsto bank in trgovin oškodovala za velike vsote. Preden pa jo je policija mogla prijeti, je sleparska doktorica pobegnila v Romunijo.

Boj proti draginji v Banatu. Več delavskih organizacij v Vel. Bečkereku je sklenilo 1. decembra prirediti velike protidraginjske demonstracije, ker so cene živil na trgu vedno enako visoke, čeprav so cene na kmetih znatno padle. Pred dvema letoma je veljalo eno jajce 2 dinarja, toda takrat je veljal cent koruze 200 dinarjev. Danes pa stane eno jajce še vedno 2 dinarja, čeprav velja cent koruze le 80 dinarjev. Delavci upajo, da bo njihova demonstracija primorala občinsko upravo, da napravi red.

Milijonska goba. V Osjek je prišel inšpektor finančne kontrole Keller, da vodi preiskavo proti fabrikantu Speizerju, ki je tihotapil špirit na debelo. Finančni erar je oškodovan za silne vsote. Kazen bo znašala okoli 5 milijonov dinarjev.

---

1. decembra ob 8 zvečer v Unionu

novinarski koncert.

Najlepše darilo za Miklavža, za Božič, za Novo leto, za god in druge prilike je skupina srečk Dijaškega podpornega društva, s katerimi lahko zadeneš celo bogastvo, zraven pa pomoreš s tem še našim revnim dijakom. Srečke lahko naročiš tudi za svoje znance, prijatelje itd. Piši odboru D. P. D. v Ljubljano, Miklošičeva cesta 5 in navedi naslov tistega, ki mu naj srečke dopošljemo. Zraven priloži tolikokrat po 10 Din, koliker srečk želiš. Pisarna bo še isti dan odposlala srečke naslovniku, ne da bi mu izdala ime naročitelja, zraven pa mu bo sporočila, da so srečke zanj naročene in plačane. To bo vzbujalo pri njem veliko radovednost!

Iz Ljubljane.

»Roza Jelodvorska«, viteška drama v petih dejanjih (7 slikah), ki jo uprizori Ljudski oder v nedeljo, dne 29. t. m., ob pol 8. uri zvečer, je zelo primerna za mladino in otroke, kakor tudi za Marijine družbe in razne korporacije. Igra je nabožne in verske vsebine, posebno se poudarja četrta božja zapoved. Ima pa tudi veliko nedolžnega humorja. Scenerija je zelo lepa, kostumi krasni.

Izobraževalno-kulturne naloge mestne občine. O tem predmetu bo predavanje za somišljenike SLS v trnovskem okraju jutri, v nedeljo, ob pol 11. uri v gostilni pri g. Sokliču, Pred konjušnico Na predavanje opozarjamo vse naše prijatelje in somišljenike.

Izjava. Ker so se v ljubljanskih dnevnikih pojavili nestvarni članki glede Sveta slušateljev ljubljanske univerze, ki bi utegnili škodovati tej velevažni stanovski organizaciji vseh ljubljanskih visokošolcev, je odbor SSLU na prvi seji dne 25. novembra 1925 soglasno sklenil, da naprosi uredništva ljubljanskih dnevnikov, da bi vse tendencijozne članke glede SSLU zavračala, oziroma ne priobčevala. Z lastnim dveletnim trudom smo si visokošolci sami ustvarili to velevažno institucijo, ki služi edinole stanovskemu prospehu vseh ljubljanskih visokošolcev.

Kongregacija gospodov vabi vse svoje člane, da se danes popoldne ob pol treh udeleže pogreba pokojnega sočlana g. Viktorja Zalaznika na Emonski cesti.

Stolna prosveta se udeleži pogreba svojega umrlega ustanovnega člana g. Zalaznika Viktorja, ki bo danes ob pol treh popoldne iz hiše žalosti Emonska cesta št. 2.

Cene vstopnicam za Miklavžev večer v Unionu so sledeče: Družinske v parteru 15, 12, 10 in 8 Din; balkonske 12 Din; galerija 10, 8, 7, 6 Din; otroške (to je za one otroke, ki jih obdari Miklavž) 2 Din; stojišče 5 Din. — Predprodaja vstopnic se vrši v prostorih mežnarije cerkve sv. Petra od ponedeljka, 30. novembra, dalje vsaki dan od 1. do pol 6. popoldne. Istotam se oddajajo tudi darila, ki jih naj porazdeli Miklavž, oziroma Laketbrada.

»Stanovanje z dvema sobama in vsemi pritiklinami se odda!« Kdo bi verjel, da se v dneh največjega pomanjkanja stanovanj v Ljubljani pojavi na kakih vratih tak listek? In vendar je temu tako. V Tavčarjevi ulici št. 4 je že od meseca avgusta izpraznjeno stanovanje z dvema sobama in vsemi pritiklinami, a gospodar, ki je stanovanje pravilno naznanil pristojni oblasti, še danes zaman čaka najemnikov. To mu seveda ne more biti po volji, ker izgublja najemnino, a stranke koprneče čakajo, da se jim stanovanje nakaže. Kje je vzrok, da v dneh stanovanjske krize stanovanja po cele mesece prazna stoje?

Mlekarsko društvo za ljubljansko okolico nas naproša, da objavimo sledeče: Odbor Mlekarskega društva za ljubljansko okolico je na svoji seji dne 22. novembra t. l. sklenil, da ceno mleku s 1. decembrom t. l. poviša do nadaljnjega od 3 Din na 3·50 Din za liter, kar naj vsi producenti in konzumenti vzamejo na znanje ter se tega opravičenega sklepa natančno drže.

Umrla je včeraj popoldne gospa Barbara Knafelc, soproga inspektorja drž. železnic v p. Pogreb bo v nedeljo ob pol štirih popoldne.

Svarilo. Ponovna svarila, da se mora vsakdo brezpogojno pokoriti vojaškim stražam pri vojaških objektih, še vedno niso imela popolnega uspeha, kar dokazuje slučaj, da sta se v noči od 3. na 4. novembra t. l. zopet dve osebi preveč približali vojaškim skladiščem na ljubljanskem polju ter sta na klic straže zbežali, namestu da bi takoj obstali. Stražnik je za njima streljal, pa k sreči ni zadel. Da se ne zgodi nesreča, se občinstvo zopet opozarja, naj ne hodi nihče posebno po noči v bližino zastraženih vojaških objektov. Če pa kdo po naključju vendar zaide, mora na klic straže takoj obstati in se pokoriti straži, ker bi sicer vzbudil sum, da ima slab namen in bi straža morala rabiti orožje. — V Ljubljani, 24. novembra 1925. — Veliki župan ljublj. oblasti: Dr. Baltič s. r.

Načelstvo zadruge brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani obvešča slavno občinstvo, da bodo brivnice dne 1. decembra, na narodni praznik, celi dan zaprte. — Franjo Zajc, načelnik. 7952

Prikrojevalni tečaj za krojače v Ljubljani priredi v kratkem Urad za pospeševanje obrti. Vsi interesenti, mojstri in pomočniki, naj prijavijo svojo udeležbo ustmeno ali pismeno v pisarni urada, Krekov trg št. 10/I, najkesneje do 5. decembra t. l. Vršila se bosta dva tečaja vzporedno, eden v dopoldanskih ali popoldanskih in drugi ob večernih urah.

V gostilni »Kavčič« na Selu poleg električne centrale se toči pristno izborno dalmatinsko belo in črno vino. 7903

Zimsko zasedanje ljubljanske porote. Prihodnje porotne obravnave pri deželnem porotnem sodišču ljubljanskem se prično v pondeljek 14. decembra. Za to zasedanje je določenih že več zanimivih obravnav, vendar še niso za posamezne slučaje natančno določeni dnevi. — Za prvi dan sta določeni dve obravnavi in sicer prva proti Ivanu Pogačarju, ki je tožen po § 190 hudodelstva ropa, in pa proti 26 letnemu Dominiku Vidmajerju, bivšemu občinskemu tajniku, ki je obtožen po § 181: uradna poneverba. Ta dan bo predsedoval porotnemu senatu višji dež. sodni svetnik Anton Mladič, zagovarjal pa bo Vidmajerja dr. Adlešič, za obtoženca Pogačarja zagovornik še ni prijavljen. — Nadaljni spored obravnav bomo pravočasno objavili. — Če pride že pred to zasedanje tudi Janez Jarc, proti kateremu se vrši sedaj preiskava zaradi zverinskega umora v Vašah, še ni znano. Odvisno je seveda od poteka in uspeha preiskave. Preiskava je težka in se vedno bolj razpleta. Kljub vedno jasnejšim indicijem osumljeni Jarc še vedno trdovratno zanikuje umor in hoče dokazati, da je bil v času, ko se je izvršil zločin, drugje. Pri tem vztraja tudi glede krvavih sledi, ki so jih dobili na njegovi obleki in čevljih, še vedno pri svoji prvotni trditvi, da so te sledi sledi njegove krvi, ki se mu je udrla iz nosa. Preiskava se nadaljuje in hoče uporabiti sodišče vse možne, tudi znanstvene pripomočke, da razreši ta zagonetni umor.

Redka ugodna prilika nudi se vsakomur pri nakupu čevljev, ker tovarna čevljev **Peter Kozina Ko Tržič** razprodaja več tisoč parov raznovrstnih zaostankov pod lastno ceno, dokler ta zaloga traja. Vse blago je garantirano najboljše kvalitete, prodaja se pa samo v lastni podružnici **Ljubljana, na Bregu 20.**

Iz Tržiča.

K notici »Po volitvah v pridobninsko komisijo« iz Tržiča naj pridenemo, da bi Obrtna zveza v Tržiču prišla s svojim kandidatom prav častno iz volivnega boja, ako bi se ne usiljevali kandidati, ki se sami postavljajo.

Čevljarska zadruga opozarja vse tiste, ki se mislijo priglasiti za preskušnjo za pomočnike, da to nemudoma naznanijo odboru, ker na poznejše priglase se ne bomo ozirali. Preskušnja se vrši dne 2., 3. in 4. decembra t. l.

Združene zadruge v Tržiču nameravajo napraviti sestanek vajencev vseh strok dne 8. decembra t. l., na katerem bi se poročalo o zadržanju vajencev v šoli in izven šole kakor tudi v cerkvi itd., nasprotno tudi posledice, ki bi jih zadele v slučaju nepokornosti

Mala praktična darila

Za šolo in dom

po zelo ugodnih cenah priporoča trgovina

IVAN BONAČ — Ljubljana,

Šelenburgova ulica štev. 5.

Iz Maribora.

Mariborski listi in 125-letnica Slomškovega rojstva. Da so nemški listi šli mimo 125-letnice Slomškovega rojstva celo brez registracije, je razumljivo. Saj vedo, da je bil Slomšek glavni jez, ki je ustavil ponemčevalni in protestantski pohod preko Maribora na vso nekdanjo Štajersko. — Da je recimo »Tabor« to 125-letnico registriral v dnevni kroniki z enim stavkom, brez priznanja in spoštovanja, je seveda tudi razumljivo. Samo tega ne vemo prav natančno, ali zato prezirajo Slomška, ker jim je prekatoliški, ali pa, ker jim je preslovenski. To le konstatiramo, saj narod v celoti je Slomškovega duha in srca. —

Spomina prvega in do sedaj največjega slovenskega pedagoga ob njegovi 125-letnici po slov. šolah nismo obhajali!

Na Slomškovem grobu je bila v četrtek sv. maša, ki jo je ob številni udeležbi opravil stolni župnik, g. kanonik Franc Moravec. Ob tej priliki omenjamo zanimivost Slomškovega groba, ki javnosti najbrže ni znana, da je namreč grob zazidan tesno do rakve in so tako kolikor toliko še gotovo ohranjeni tudi ostanki.

Oklic glede Slomškovega spomenika v Mariboru, ki ga je »Slovenec« na Slomškov rojstni dan objavil, je skromno povedana želja Slomškovih častilcev. Gotovo je, da se bo ta želja izpremenila v željo vseh katoliških Slovencev, da bomo postavili v Mariboru Slomšku zaslužen in primeren spomenik — »Slomškov dom«, ki bi bil središče in žarišče našega katoliškega in narodnega pokreta v Slomškovi škofiji in vsej veliki županiji mariborski. —

Brezalkoholne gostilne se nekdo zelo boji ter napada osebe, ki se zanjo potegujejo. Nespametno je takim osebam podtikati sebične namene. Saj vsakdo ve, da brezalkoholne gostilne služijo občnemu blagru in so tako urejene, da ne nosijo nobenega dobička. Njih organizacija je dobrodelna. V našem mestu bi bila brezalkoholna gostilna zelo potrebna, da bi se po njenem vzorcu polagoma reformirale tudi druge gostilne. Mesto Zürich ima nad 15 brezalkoholnih gostiln in hotelov. Najdemo jih v vseh boljših mestih evropskih kulturnih držav. Zato bi bila taka gostilna le v čast mariborskemu mestu. Ali bo ravno v kazini nastala taka gostilna, to še ni gotovo, ker so se pogajanja z uradniško menzo šele pričela. Ako bi brezalkoholna gostilna dajala hrano uradnikom pod enakimi ugodnostmi, kakor jih imajo sedaj, bi potem ne bili na slabšem. Mogoče pa je tudi, da uradniška menza razširi svoj delokrog in sama otvori tako restavracijo. V takih gostilnah ni pijača glavna stvar, ampak hrana. Zato ji brezalkoholnih sokov nihče ne bo usiljeval.

V deputaciji hišnih posestnikov, ki je sestavljena iz zastopnikov društva po vsej državi, je tudi zastopnik iz Maribora in sicer g. Julij Glaser.

Porotno sodišče za zimsko dobo se otvori dne 9. decembra t. l.

Porotniški imenik za IV. redno zasedanje mariborske porote: Ribič Jurij, posestnik, Vuzenica; Jurše Jožef, pos., Smolnik; Zelenik Franc, pos., Vurberg; Potočnik Ivan, veleposestnik, Brezno; Mavrič Jurij, pos., Vrtiče; Križan Ivan, posest., Žitnice; Erhatič Franc, graščinski oskrbnik, Činžat; Arnuš Ignacij, posest., Krčevina pri Ptuju; Visočnik Franc, pos., Spodnje Hoče; Pečar Avguštin, posest., Sp. Jablane; Rojko Jožef, velepos., Sp. Duplek; Petrič Anton, lesni trg., Kotlje; Pal Jurij, pos., Barislovec pri Ptuju; Vračko Jožef, trg., Št. Ilj v Slov. gor.; Bezonija Štefan, posest.,

---

smo, da bomo še po dnevi prišli na suho, toda motili smo se. Kralja Fejsala je čakalo nič manj ko 12 malih ličnih ladjic, ki jih goni bencin. V eni ladjici so bili sami višji angleški oficirji in uradniki, ki so ga prišli pozdravit. Sprejem je trajal skoro dve uri in mi potniki, katerih nas je bilo nad 500, smo morali čakati, da je sprejem minul.

Ladja je bila v vseh razredih napolnjena do zadnje postelje; peljalo se je več potnikov, ki so plačali postelje, spali pa so na tleh. Razun potnikov v treh razredih, je bilo še kakih 60 potnikov brez kabine in brez postelje, vmes tudi 6 Slovenk z Goriškega.

Prišel se mv mesto šele okrog 7. ure, četudi je bila ladja prišla v luko že ob pol štirih popoldne, ker sem imel velike neprijetnosti radi potnega lista, ki ni v redu.

V novembru je navadno v Aleksandriji zelo prijetno, toda letos je drugače. Vročina in vlažnost je še vedno tako velika, kakor drugače v avgustu in septembru. Iz previdnosti sem takoj prvi dan po prihodu vzel nekaj zdravil in sem se začel pridno kopati in umivati, toda že čez dva dni sem se počutil prav slabega. Glava me boli noč in dan, vedno sem ves potan, spati ne morem ne po noči, ne po dnevi, vročina in mrzlica se vrstita in zraven imam še grižo. Zdi se mi, da ima vse povsodi slab duh, posebno pa še zrak v sobi, če tudi sem v drugem nadstropju in imam okno in vrata na stežaj odprta. Pogosto se me loti vrtoglavost in omotica. Pisanje mi ne gre izpod rok, roka se mi trese in dve črki nista enaki. Uživam le malo. Po črni kavi mi je za četrt ure boljše, potem pa pride poprejšnja slabost.

Bilo je 14. nov. zvečer, šesti dan po prihodu v Aleksandrijo, ko grem k svojemu dobremu prizatelju Angležu p. Dunstanu, ki je že blizu 20 let v vročih krajih in mu razložim svoje jako žalostno stanje.

»Vi imate malarijo«, mi pravi Angež. »Vzemite takoj eno dozo kinina in Vam bo nekoliko boljše. Jutri vzemite zopet malo kinina in pojdite k zdravniku; počasi se boste že pozdravili. Pičil Vas je kak strupen komar in imate lahko zastrupljenje krvi. Ko bi ne odkrili moči kinina, bi Vas malarija počasi uničila, kakor jih je poprej brez števila končala; zdaj pa si zdravniki že vedo pomagati.«

Vzel sem bil nemudoma kinin, mrzlica in glavobol je nekoliko ponehal, toda spal pa že tri noči nisem ne četrt ure. Po kininu mi je začelo bučati po glavi, kakor da bi se vozil v avtomobilu in buči mi še vedno naprej.

Danes sem bil pri zdravniku. Prepovedal mi je vsako alkoholno pijačo in meso, zapisal mi je kinin, ki naj ga redno jemljem vsake tri ure v mali meri.

Glejte, to je malarija, bolezen južnih, vročih in vlažnih krajev, ki muči zlasti po leti domačine; še bolj pa Evropejce, kateri ne morejo bežati pred njo v zdrave kraje.

Krekove proslave.

Trbovlje. Strokovna zveza rudarjev praznuje v nedeljo 29. novembra t. l. 60 letnico našega delavskega prijatelja dr. Janeza Ev. Kreka. Ob pol 9. uri je sv. maša, po maši pa predavanje v Društvenem domu o Krekovih delih. Vabijo se vsi društveni člani, kakor tudi somišljeniki SLS, da dostojno proslavimo tega velikega moža, ki je vse svoje moči in življenje posvetil slovenskemu ljudstvu. — Odbor.

Iz Selc nad Škofje Loko. Ob priliki proslave Krekove 60 letnice vabimo vse somišljenike in prijatelje dr. Kreka selške doline, da se udeleže v nedeljo 29. t. m. ob 10. uri sv. maše za pokojnim dr. Krekom v cerkvi v Selcih, popoldne ob 3. uri pa proslave v Krekovem domu: Govor dr. Mohorača. Deklamacija. Petje. Udeležite se te proslave polnoštevilno, da pokažete, da ste vredni velikega moža, ki je vzrastel med vami in delal za vas.

Ježica. V nedeljo dne 29. t. m. prirede tuk. prosvetna društva v spomin 60 letnice rojstva dr. Janeza Ev. Kreka slavnostno akademijo. Slavnostni govor bo imel g. prof. Dolenc Pričetek ob 7. uri zvečer. Vsi vabljeni.

Devica Marija v Polju. Tukajšnja katoliška društva prirede v nedeljo dne 29. t. m. popoldne po kršč. nauku (pol 4. uri) v »Ljudskem domu« »KREKOVO PROSLAVO«. Poleg godbe, petja in deklamacij tudi Iv. Gajšekov Kreku slava: Alegorija — suženjstvo, probujenje in zmaga. K proslavi vabljeni vsi.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Sobota, 28 nov.: ob 15 pop »Zimska pravljica«, dijaška predstava, znižane cene — Izven.
Nedelja, 29. nov.: ob 15 pop. »Krpan mlajši, mladinska pred. — Izven. — Ob. 20. zvečer: »Zapeljivka«. — Izven.
Ponedeljek, 30. nov.: »Krpan mlajši«. — Red A.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sobota, 28. nov.: »Don Juan«. — Red C.
Nedelja, 29. nov.: ob 15. pop.: »Orfej v podzemlju«. — Izven.
Ponedeljek, 30. nov.: Zaprto.

Nedelja v Narodnem gledališču v Ljubljani. Drama igra popoldne ob treh Miličinskega zabavno mladinsko historijo »Krpan mlajši«. — V operi pa bo ob treh popoldne prva repriza vesele Offenbachove operete »Orfej v podzemlju«. Vstopnice za vse te predstave so na razpolago pri dnevni blagajni v opernem gledališču.

»Zimska pravljica«, najljubeznivejše Shakespearejevo delo se vprizori po znižanih cenah v soboto, dne 28. t. m. ob treh popoldne v tukajšnjem dramskem gledališču. Predstava je namenjena mladini, vabijo pa se nanjo tudi vsi odrasli. — Zvečer istega dne pojo v operi Mozartovo opero-buffo Don Juana, katerega dirigira g. Štritof in režira g. Šest. Začetek operne predstave ob pol osmi zvečer.

Narodno gledališče v Mariboru.

Sobota, 28. nov. ob 20. uri »Vesela vdova«. Premijera.
Nedelja, 29. nov. ob 20. uri »Vesela vdova. Ab. D.

Kuponi v gledališču. Ker mnogim ni znano, kaj pomeni označba »Kuponi« na plakatu, se objavlja, da daje gledališče popust 25% od dnevnih cen gotovim organizacijam ki se v velikem številu poslužujejo te prednosti. (Društvo drž uradnikov, društvo poštarjev, ofic. dom- Glasbena Matica, delavske organizacije, telovadna društva itd.) Kuponi ne veljajo pri prvih predstavah vsakega dela, temveč šele pri nadaljnih in so tedaj vedno plakati označeni s pripombo »Kuponi«. Društvo si vzame v gledališču gotovo število teh belih kuponov (nakaznic) ter jih opremi na zadnji strani s svojo štampiljko Člani pa pridejo ž njimi k dnevni blagajni (pri večerni blagajni principielno ne veljajo), kjer dobe zanje znižane vstopnice po lastni izbiri. Ker so za kupone na razpolago samo gotovi sedeži v parterju in na balkonu in v omejenem številu, se svetuje vsakomur, da si na njih nabavi vstopnico čimpreje, ker sicer riskira, da mora plačati celo vstopnico.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja, dne 29. nov ob pol 8. uri zvečer: »ROZA JELODVORSKA«, viteška drama v 5. dejanjih (7 slikah). Predprodaja vstopnic vsak dan od 5 do 7. ure zvečer v pisarni Ljudskega odra, čez dan pa v društveni nabavni zadrugi. — (Ljudski dom, I. nadstr.)

Vratja vas; Brezner Mihael, posest., Bohova; Mahorič Anton, pos., Makole; Weingerl Fr., pos., Ranca; Kolar Karl, pos., Kotlje; Rotman Janez, pos., Sp. Gasteraj; Vavkan Franc, pos., Fara pri Prevaljah; Kšela Jožef, gostilničar, Stročja vas; Klasinc Franc, pos., Hotinja vas; Smrečnik Ivan, lesni trg., Črna pri Prevaljah; Lešnik Anton, pos., Limbuš; Šarman Peter, pos., Wurmat; Debelak Lovro, pos., Ptujska gora; Horvat Ivan, pos., Cvetkovci; Lemeš Mirosl., pos., Zerkovci; Kralj Štefan, posest., Dolgobrdo pri Prevaljah; Vodošek Franc, posetnik, Gorica; Venger Ivan, posest., Vajgen; Kajnih Ivan, župan, Jablance; Flis Alojz, trg., Poljčane; Pohl Ivan, pos., Krčevina; Mežnar Franc, pos., Prevalje. — Nadomestni porotniki: Oset Miloš, trgovec; K. Jančič, trgovec; Rebolj Ivan, izdelovalec orgelj; Kosi Iv., trg.; Volčič Jožef, mizar; Nipič Radoslav, kov. tiskar; Šajko Anton, krojač; Mlinarič Jožef, krojač; Javnik Anton, gostilničar. — Vsi v Mariboru.

Tatvina opeke. Na dvorišču dragonske vojašnice je veliko strešne opeke. Tamkajšnji oskrbnik pa je opazil, da mu isto kradejo in neznano kam odnašajo.

Iz Hrastnika.

Eksplozija. V ponedeljek popoldan se je v kemični tovarni zgodila nesreča. Zaradi velike vročine so namreč začele pokati steklenice. Med drugimi je počila 8 litrska steklenica salpetrove kisline. Pri tem sta bila ožgana en delavec, ki so ga poslali v bolnico, in g. inžener Ulman.

K notici o Samskem domu, priobčeni v 276. številki »Slovenca«, je pripomniti, da slopi na nesporazumljenju. Omenjeni pretep se ni vršil tam.

Iz Murske Sobote.

Šolstvo. Pretekli ponedeljek se je zopet začelo s poukom na osnovni šoli in državni realni gimnaziji, ki je bil vsled povodnji prekinjen. V gimnazijski kleti stoji še zdaj 1 meter globoka voda.

Prvi sneg. V noči med sredo in četrtkom je pobelil M. Soboto prvi sneg. Zlasti ponesrečenci od zadnje poplave ga niso nič kaj veseli.

Iz Primorske.

Žalosten spomin.

Dne 22. nov. je bila dveletnica 1923. izgona č. kanonika Mateja Škerbca, voditelja Slovencev in bivšega deželnega poslanca južnozapadne Istre. — Pred njim so bili istega leta izgnani župniki: Jakob Čemažar, Franc Magdič, Josip Košir in pozneje Fran Žužek ter Ivan Tiringar. — Od vojaške oblasti so bili pregnani v Jugoslavijo: Andrej Nartnik, Josip Habat, Nikolaj Žugelj in Hreščak. — Po odbiti opciji so morali oditi: Ivan Schiffrer in Milko Šašelj. To v jugozapadni Istri.

Vsi ti so bili po uradnem spričevalu škofijskega ordinariata v Trstu »pridni in delavni tudi na polju javne prosvete, t. j., učitelji veronauka, a nekateri i upravitelji na pomožnih šolah; a na gospodarskem polju so se odlikovali kot ustanovitelji in upravitelji raznih gospodarskih zadrug in selskih hranilnic. Da so morali zapustiti to škofijo, temu je vzrok ponajveč ta, da se jim je odbila opcija za italijansko državljanstvo, ker so bili obtoženi prevelikega nacionalizma.«

Vsi so bili dejansko napadeni od fašistov in so postali žrtve krvavih surovosti in vsakovrstnega zasramovanja.

In kaj so zagrešili? Papež Benedikt XV. nam pove v svojem grozodejstva fašistov obsojajočem pismu na škofa Bartolomasija z dne 2. avgusta 1923: »da jih morejo le enega zločina obdolžiti, da so namreč iste narodnosti in istega jezika, kakor njihovi verniki, ki so jim bili od zakonite cerkvene oblasti v skrb izročeni, da te vernike ljubijo in jemljejo v zaščito.«

»Il popolo di Trieste«, glasilo fašistov z dne 10. julija 1923 pa je pisalo, da so bili ti duhovniki: »un'ostacolo del processo d'assimilazione degli allogeni ... e che l'Autorita politica lo risolva la piu presto.« (Zavora procesa asimilacije drugorodcev in politična oblast naj reši to vprašanje čim preje.) — Naj reši to zavoro z izgonom in zahteva najprej izgon kanonika Škerbca iz Kerkovc, ki, dasiravno mu je bilo odbito italijansko državljanstvo, še vedno zapoveduje v župniji, držeč pridige v slovenskem jeziku.

Vsled tega hujskanja proti naši duhovščini je tozadevni odbor fašistov pri prefektu v Puli meseca maja l. 1923. sklenil izgnati vse neljube delovne slovanske duhovnike Istre.

Na ta predlog je ministrski svet pod predsedstvom Mussolinija v Rimu odredil izgon predlaganih duhovnikov »per motivi d'ordine publico« (iz razloga javnega reda) in zaukazal izvršitev prefektu v Puli, kar se je natanko izvršilo.

Cerkvena oblast se je takoj in enegično zavzela za svoje duhovnike. Vatikan je na predlog škofa Bartolomasija, ki je proti odbitim opcijam in izgonu zastavil vso svojo avtoriteto, pri vladi v Rimu povzdignil svoj glas za svoje sinove, ki so bili s silo oropani svojih pastirjev, žalibog da zaman.

To je le žalostna posledica rapallske pogodbe z dne 12. novembra 1920, ko naša vlada vsled sklepov Pariške konference l 1919-20. ni mogla na podlagi 14 točk Wilsona glede zaščite narodnih manjšin nič storiti, ko Italija s Francijo in Anglijo vred ni hotela sprejeti te obveznosti.

Dolžnost Italije pa je bila držati svojo častno besedo, dano o priliki razprave o rapallski pogodbi v zbornici v Rimu v prestolnem govoru kralja Viktorja Emanuela III., »da se bodo »poštovali slovanski jezik, kultura, običaji in čuvstva slovanske manjšine v Julijski Benečiji.«

*

Dr. Besednjak o napadih »Edinosti« proti »Malemu listu«. V zadnji »Goriški Straži« priobčuje poslanec dr. E. Besednjak na uvodnem mestu svoj »prvi odgovor« na »Edinostine« napade proti »Malemu listu« in krščansko-socialni struji sploh. Posl. Besednjak ugotavlja, da je »Edinost« proti lastnemu spoznanju in vedoma po krivici vpletala v afero liste in osebe, ki s celo stvarjo niso imeli ničesar opraviti (»Pučkega Prijatelja« in duhovnika Milanovića). Potem pa dr. Besednjak apostrofira posl. Wilfana z ozirom na njegov članek v »Edinosti«, v katerem se je pral pred Italijani proti očitku opozicionalnosti, pri tem pa kot na pravega Aventinca pokazal na svojega slovenskega tovariša posl. dr. Besednjaka. Tedaj je pisal dr. Wilfan: »Nočem se sicer odreči solidarnosti z dr. Besednjakom za skupne vrhovne interese našega ljudstva; kolikor mi je znano, se tudi on ni pridružil aventinski opoziciji, toda vi fašisti nimate pravice naju zamenjavati. Odklanjam, da bi se moje politično postopanje presojalo po njegovem.« Ta članek je bil vzbudil med pristaši dr. Besednjaka največje ogorčenje, a dr. Besednjak je iz narodnih ozirov tedaj molčal sam in posredoval pri svojih listih, da o tem niso zapisali nobene besede. Ni mu do cenenega hujskanja, marveč za velika politična načela in življenjske koristi ljudstva. Ako bi ravnali tako tudi dr. Wilfanovi odgovorni ljudje, bi bilo boljše zanje in za slovensko ljudstvo. Končno pravi dr. Besednjak, da je to njegov prvi odgovor.

Naročajte »Slovenca«!

France Seunig.

Davčna preobremenitev Slovenije v številkah.

Člen 116 Vidovdanske ustave: Davčna obveznost je obča in vse državne davščine so enake za vso državo. Davek se plačuje po davčni moči in progresivno.

V »Službenih Novinah« št. 260 od 12. novembra 1925 objavlja glavna direkcija neposrednih davkov pregled, v 9 mesecih tekočega leta vplačanih posameznih, neposrednih davkov. Ti podatki so važni za presojo naše davčne preobremenitve, posebno če jih združimo v pregledno tabelo in če primerjamo absolutno in relativno višino vplačanih neposrednih davkov v posameznih pokrajinah.

Pokrajina	Prebivalcev v tisočih	Vsota od 1. I. — 30. IX. plačanih davkov 1924	1925	povprečno na prebivalca 1924	1925	v % Slov. 100% 1924	1925
Slovenija	1,182.2	125,801.331	194,347.252	106.43	164.42	100	100
Hrv. in Slav.	2,613.9	189,018.701	245,036.536	72.31	93.74	68.2	57.2
Bosna in Herc.	1,889.9	96,294.470	117,716.976	50.95	62.28	48.1	38.0
Srbija in Čr. gora	4,329.5	223,427.826	235,339.980	51.60	54.35	48.7	33.1
Dalmacija	621.4	25,335.978	31,347.408	40.80	50.45	38.5	30.8
Vojvodina	1,380.4	206,274.382	337,031.112	149.47	244.22	141.0	148.9
		1.160,819.264	865,152.690				

Iz te tabele (posebno zadnje kolone) razvidimo, kako nepravično so razdeljena neposredna davčna bremena na posamezne pokrajine. Povprečno je plačal v prvih 9 mesecih tekočega leta prebivalec Hrvatske in Slavonije samo **57.2% (ali dobro polovico)**, prebivalec Bosne in Hercegovine samo 38%, prebivalec Srbije in Črne gore pa samo **33.1% ali tretjino** tega, kar je plačal prebivalec v Sloveniji. Vidimo tudi, kako se je v tekočem letu poslabšalo to razmerje v primeri z letom 1924. Med tem, ko je lani plačal prebivalec Hrvaške in Slavonije 68.2%, prebivalec Srbije in Črne gore 48.7% povprečnega davka v Sloveniji, se je v letu 1925, vsled preobremenitve Slovenije, to razmerje znižalo na 57.2% odnosno 33.1%. — Vojvodina, čeprav relativno še hujše obremenjena, zavzema tu posebno mesto, kajti ona mora plačevati ogromne davčne zaostanke iz prejšnjih let, ko davčni aparat še ni bil urejen.

V 9 mesecih tekočega leta se je iztirjalo na račun neposrednih davkov v celi državi 1 miljardo 161 miljonov dinarjev, to je za 295 miljonov dinarjev ali 34.2% več kot v devetih mesecih preteklega leta. Ta višek se je skoro v celoti odvalil na prečanske pokrajine, kajti vsota iztirjanih davkov se je v 9 mesecih leta 1925 napram isti dobi v letu 1924 povečala

v Dalmaciji za	24.0%
v Vojvodini za	63.5%
v Sloveniji za	54.4%
v Hrvatski in Slav. za	29.6%
v Bosni in Herc. za	21.8%
v Srbiji in Črni gori za	5.3%

Koliko so posamezne pokrajine na neposrednih davkih[1] več plačale, kakor pa je bilo določeno v proračunu, razvidimo iz sledečih številk:

% več kakor v proračunu

Srbija in Črna gora	4.1%
Hrvaška in Slavonija	21.3%
Bosna in Hercegovina	35.0%
Dalmacija	55.6%
Vojvodina	66.8%
Slovenija	91.1%

Že v letu 1924 je bila obremenitev Slovenije napram drugim pokrajinam zelo nepravična, kajti prebivalec Slovenije je relativno plačal 2 krat toliko kakor n. pr. prebivalec Srbije in Črne gore (1925 3 krat toliko). Če bi v tekočem letu to, že itak neugodno, razmerje, ostalo neizpremenjeno tedaj bi morala plačati:

Srbija in Črna gora	64.2 milj.	ali	27.3% več
Bosna in Herceg.	11.2 milj.	ali	9.5% več
Dalmacija	2.3 milj.	ali	7.4% več
Hrvaška in Slav.	9.2 milj.	ali	3.7% več
Slovenija	26.0 milj.	ali	13.4% manj
Vojvodina	60.7 milj.	ali	18.0% manj

kot je faktično plačala.

Nimamo pričakovati, da bi se davčna obremenitev Slovenije v bližnji bodočnosti olajšala, kajti najnovejši davek — 2% davek na ročno delo — se da dosledno po zakonu iztirjati samo v Sloveniji, in bo predvsem zadel našo industrijsko pokrajino.

Pri tej priliki bodi še omenjeno, posebno onim, ki žele kontrolirati pravilnost izračunanih številk, da je v prvi tabeli, omenjene številke »Službenih Novin«, označena vsota, v 9 mes. l. 1924 plačanih davkov v Bosni in Hercegovini napačna — mesto 46,004.172 stoji 96,004.172. Pač višek malomarnosti.

Tudi glede posrednih davkov, ne stojimo bolje, v kolikor se da splošno presoditi. Vzemimo samo obdavčenje potom tobačnega monopola, katero prinaša državi letno preko 1 miljarde dinarjev (torej ne veliko manj kakor vsi neposredni davki). Ta davek na tobak in cigarete obremenjuje konsumenta tobačnih izdelkov monopola. Toda med tem ko v Srbiji, Črni gori, Bosni in Hercegovini večinoma vsak kmet pridela, vsaj za lastno potrebo, potreben tobak, v mestih ga pa lahko kupiš pod roko, se v ostalih pokrajinah konsumirajo izključno samo monopolski izdelki. Ta davek plačajo torej v pretežni večini konsumenti v Sloveniji, Hrvaški, Slavoniji in Vojvodini. Ne gre tu za malenkosti, kajti lahko trdimo, da vsota, ki jo plačuje Slovenija na naslov tega davka, ne zaostaja mnogo za ono, ki jo plačamo na račun neposrednih davkov, samo da rezultat ni tako viden. Tudi carinski dohodki, ki obremenjujejo konsumenta uvoženega blaga in znašajo letno preko 1 in pol miljarde dinarjev, se stekajo relativno v veliko večji meri iz industrijske Slovenije, kakor pa iz ostalih agrarnih pokrajin. Nič bolje ne stoji stvar glede taks in trošarin. Ostali državni dohodki (dohodki železnice, pošte, splošnega državnega gospodarstva) pa za presojo davčne obremenitve ne pridejo v poštev, ker ti dohodki nimajo značaja davkov.

Vidimo torej, da o pravični razdelitvi davčnih bremen kakoršne predpisuje ustava, ne more biti niti najmanje govora, kajti nihče ne more trditi, da je davčna moč povprečnega prebivalstva Slovenije 2 krat, oz. 3 krat večja, kot ona prebivalca Hrvaške in Slavonije oziroma Srbije in Črne gore.

Na številne pritožbe iz Slovenije je g. finančni minister pred kratkim izjavil, da Slovenija lahko plača, češ da je bogata. To naziranje g. finančnega ministra je v dvojnem oziru napačno; prvič glede bogastva samega,

[1] brez davka na poslovni promet, invalidskega davka, komorskega in izrednega pribitka (300 in 30 odstotkov), za katere davke niso objavljene tozadevne številke proračuna.

Tovariši akademiki!

Iz povojnega kaosa in splošne demoralizacije svetovne vojne, do katere je dovedla rivaliteta narodov za hegemonijo in medsebojni antagonizem, se je rodila želja po osiguranju svetovnega miru, složni mednarodni kooperaciji in spoštovanju človeških pravic. V obrambo teh idej se je stvorila na podlagi mirovnih pogodb nova inštitucija Društva narodov, trajne zveze svobodnih držav. Njena glavna naloga je, da v vzajemnem sodelovanju ne kršeč suverenitete posameznih držav, deluje na rušenju vsake bodoče vojne in postavi temelj novim mednarodnim odnošajem, na katerih bo počival mir!

Tovariši! Ideja »Društva narodov« je povsem nova in ustvarja novo fazo v mednarodnem življenju. Zato je treba, da jo širimo med narodom, da se najširše mase upoznajo s temi novimi pravnimi odrošaji. Uspela bo šele, ko si najde zaslombe v ljudstvu, ko postane popularna. Akademska omladina je v prvi vrsti poklicana, da se bavi z novimi idejami, da jih širi in jim zripomore do zmage. Akademska omladina je poklicana, da se bavi z idejo Društva narodov, kajti njena akcija je plodna, ker temelji na skupnem delu in solidarnosti narodov ter uporabljanju miroljubnih sredstev. Poklicana je mladina, da zasleduje in proučuje vse nove činjenice v političnem življenju narodov, da se iz zgodovine posameznih narodov, teženj njihovega prebivalstva in časovne smeri uči za bodočnost.

Tovariši! Pripravljalni odbor Vas vabi, da v čim večjem številu prijavite svoj vstop v »Akademski klub za društvo narodov«. Prijavnice sprejema vsak dan ob 10. uri tov. Zwitter pred oglasno desko.

Za pripravljalni odbor:

M. Grabrijan, N. Majaron, D. Schauer, F. Zwitter.

Podpirajte naše dijake.

Glasba.

Zbori. Mesečna revija za novo zborovsko glasbo. Urejuje Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Novemberska in december ka številka nudita naročnikom F. Maroltovo, po pelavi glasov zelo zanimivo priredbo (moški zbor) narodne »Ljubi konja jaše« in E. Adamičev intonačno kočljivi mešani zbor »Nina mia son barcarolo« ter končno 6 jugoslovenskih narodnih pesmi v harmonizaciji hrvatskega skladatelja Antona Dobronića. Prvi letnik »Zborov« je priobčil 25 skladb skladateljev Adamiča, Brnobića, Dobronića, Marolta, Ocvirka, Premrla in Ravnika na 50 straneh za naročnino 20 Din. Prihodnje leto dobe »Zbori« tiskano književno prilogo, ki bo posvečala v prvi vrsti največjo pozornost slovenski in jugoslovenski vokalni, predvsem zborovski glasbi, delovanju naših skladateljev in pevskih društev, v drugi vrsti pa jugoslovenski in slovanski glasbi sploh

Jugoslovanskim skladateljem! Uredništvo mesečne revije za novo zborovsko glasbo »Zbori«, katero izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani, razpisuje t r i n a g r a d e v zneskih po 800, 400 in 300 dinarjev na tri najboljše, izvirne, neobjavljene in neizvajane, zmožnostim naših boljših zborov primerne koncertne skladbe za moški, mešani ali ženski zbor a capella. Termin razpisa do 1. januarja 1926. Partiture ne smejo biti pisane lastnoročno, marveč razločno, čitljivo prepisane in označene z geslom, katerega nosi tudi zaprta kuverta. V nji mora biti ime in priimek ter naslov skladatelja. — Posebna jury glasbenikov bo vposlane skladbe do 15. 1. 1926 ocenila in najboljšim trem prisodila razpisane nagrade. Nagrajene skladbe bodo objavljene v »Zborih«, skladatelji dobe za objavo poleg nagrad še običajni sotrudniški honorar. Uredništvo »Zborov« bo dobre, nenagrajene skladbe v listu objavilo, ostale pa vrnilo skladateljem. Naslov: Uredništvo »Zborov«, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani

Prosvetne prireditve.

V stolni prosveti predava v pondeljek, dne 30. t. m. g. vseučiliščni profesor dr. g. Rožman v dvorani v Križankah.

Vič. V nedeljo dne 29. nov. ob pol 20. uri se vrši v Društvenem domu predstava »Roza Jelodvorska«. Lepa, viteška igra v petih dejanjih.

Kranj. Izobr. in zabavno društvo »Kranj« priredi v dvorani Ljudskega doma v soboto dne 28. nov. ob 8. uri zvečer in v nedeljo dne 29. nov. ob 4. uri popoldne »Quo vadis?«, igro v devetih slikah. Igra je dramatizacija krasnega, vsem znanega H. Sienkiewiczevega romana »Quo vadis?« Dejanje se vrši v Rimu v Neronovi dobi. Pridite pogledat! — Društvo »Kranj«.

Knjige in revije.

Ne gre ... Iz več uvaževanja vrednih razlogov je svoječasni sklep, da začnemo vsaj letos v adventu z novim homilet.— katehetskim listom — padel zopet v vodo. Duhovščina se danes bori, da more zmagovati vsaj nujne stroške in izdatke za liste. Glavni razlog pa, ki je spravil oba naprošena gg. urednika v malodušnost, je v tem, ker po dobljenih izkušnjah ni bilo pričakovati pravega odziva za sotrudništvo. Čakati bo treba boljših časov. Zaenkrat si bomo pomagali z »Vzajemnostjo«, ki bo zopet odkazala kotiček za »Katehetski vestnik«. Homiletično snov je pa pripravljen sprejemati »Bogoslovni vestnik«. V kolikem obsegu in v kakšni obliki — trenutno menda še ni določeno. —ž.

Naznanila.

Društvo sv. Marte ima v nedeljo, dne 29. t. m. ob 5. popoldne shod v Strelliški ulici št. 2.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da **se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 2. decembra 1925 ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma.** Društvena pisarna daje članom dnevno od 19. do 20. ure informacije na Sv. Petra cesti 12, podpritličje, vhod iz ulice »Za creslom«.

Društvo stan. najemnikov za Slovenijo vabi člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v soboto dne 12. decembra 1925 ob pol 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma z nastopnim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika, blagajnika in tajnika, 2. določitev članarine za leto 1926, 3. volitve in 4. slučajnosti. Društveni člani so naprošeni, da prinesejo članske legitimacije s seboj v dokaz, da imajo na občnem zboru volilno pravico.

Ekskurzijski fond društva sluš. inž. kemije v Ljubljani ima v pondeljek, dne 30. nov. t. l. ob 3. uri popoldne v drž. realki redni občni zbor. — Udeležba za člane obvezna. — Odbor.

Železničarska kreditna in stavbena zadruga »Bajtar« poziva članstvo, da prijavi v smislu sklepa izrednega občnega zbora od 8. t. m., najdalje do 10. decembra t. l. v zadružni pisarni Ljubljana, gl. kolodvor) vlakospremna pisarna, uradne ure od 10. do 12.), da hoče kupiti parcelo, ki jo izbere vsak sam. Potrebna pojasnila se dajejo istotam.

Francoski krožek v Ptuju vabi vse prebivalstvo na francosko predavanje v soboto 28. t. m. ob 2. uri popoldne v gimn. risalnici o Versaillesu. — Predaval bo g. prof. Martel iz Ljubljane in izvajanje bodo pojasnjevale skioptične slike. Torej v soboto gremo vsi v Verstilles! — Tajništvo.

Orlovski vestnik.

V nedeljo 29. t. m. ob 9. uri zjutraj se vrši v dvorani Ljudskega doma v Ljubljani zbor delegatov J. O. Z. Polovična vožnja je ugodno rešena in velja od 28. do 30. nov. Udeleženci kupijo na odhodni postaji celo vozno karto in naj izrecno zahtevajo mokri postajni žig. Na postaji v Ljubljani je ne smejo oddati, ker velja v zvezi s potrdilom, ki ga dobe na zboru delegatov, tudi za povratek. Številka odloka je S. M. 36.351.

ki je precej problematično, drugič pa glede pravilnosti davčne obremenitve po bogastvu in ne po narodnem dohodku. Bogastvo, katero ima v mislih finančni minister, obstoji predvsem v kapitalu investiranemu v industriji, obrti in trgovini. Naša obrt in trgovina (deloma tudi poljedelstvo) se nahaja v težki gospodarski krizi, katero je povzročila napačna gospodarska, valutna in davčna politika zadnjih let in ki zadene predvsem industrijske pokrajine. Trgovski promet pada, produkcija je zmanjšana in s tem tudi narodni dohodek. Kapital, ki ne more nositi sadu, ki ne more uspešno sodelovati v produkciji, tudi ne more nositi davkov. Za presojo davčne moči posamezne pokrajine je merodajen edino le narodni dohodek, ne pa bogastvo, ki ni tako podvrženo izpremembam, kakor pa narodni dohodek. Ker mora te visoke davke nositi končno le produkcija, iz katere izvira narodni dohodek, zato je tudi nivo cen v Sloveniji najvišji. Struna je do skrajnosti napeta. Le visoki davčni morali je zahvaliti, da prebivalstvo tako potrpežljivo nosi to breme.

Že več let se nam obeta izenačenje davkov. Če bomo res tako srečni, da se to izenačenje davkov v doglednem času izvede, tedaj ta problem še vedno ni odstavljen z dnevnega reda kakor je pravilno izjavil g. inž. Šuklje. Kajti povprečna obremenitev Slovenije bo ostala znatno večja, kakor v ostalih pokrajinah, ker v teh pokrajinah davčni aparat ni v stanju, da točno po zakonu predpiše in iztirja davke. Edini izhod bi bila finančna avtonomija posameznih pokrajin. Neposredni davki naj bi ostali avtonomni finančni upravi posamezne pokrajine, posredni davki pa državni finančni upravi. Tedaj bi tudi visoka obremenitev ne bila tako občutna, ker bi se denar porabil v isti pokrajini v investicije ali slične svrhe. Slovenci radevolje priznavamo, da moramo relativno v višji meri prispevati k skupnim državnim izdatkom, v istem razmerju, v kolikor je naš narodni dohodek večji od onega v ostalih pokrajinah. Toda s tem, da nas neposredni davki relativno veliko težje obremenjujejo, smo več kot v polni meri zadostili tej dolžnosti. Ne gre pa, da nam še potom neposrednih davkov iztisnejo iz naših žepov povprečno 3 krat toliko kakor v Srbiji.

Kakor vsako leto, tudi letos 5. decembra Miklavžev večer v Unionu.

Preobremenitev hišne posesti v Sloveniji!

Izkaz

koliko se plača v letu 1925 v večjih krajih Slovenije od Din 100 letne najemnine državnega najemninskega davka, državnih pribitkov in avtonomnih doklad.

Mesto ali občina	Državni najemninski davek	Od osnovn. držav. hišnega dav. se še plača za državo: 70% izr. drž. pribitek (0 v. dež. doklade)	30% izredni državni pribitek	invalidski davek in vel. komorna doklada 10%	Vsota državnega davka s pribitki	Dohodnina	Skupna vsota državnega davka z dohodnino	Avtonomne doklade: okrajne cestne zdravstvene doklade – odstotek	znesek	občinske doklade – odstotek	znesek	Vsota avtonomnih doklad	Skupaj državni davek in doklade	Opomba
Ljubljana	20	12	9·6	19·2	60·8	3	63·8	—	—	35	7	7	70·8	Vodarina 12% gostaščina 10% kanalna prist. 2% skupaj je 24%
Maribor	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	120	14·40	40	4·80	19·20	60·90	Vodarina 12% gostaščina 20% kanalna prist. 5% skupaj je 37%
Celje	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	50	6·—	50	6·—	12·—	53·76	dtt. = 29%
Celje, okolica	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	50	6·—	100	12·—	18·—	59·76	
Braslovče	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	250	30·—	135	16·20	46·20	87·96	
Sv Jurij ob Taboru	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	250	30·—	230	27·60	57·60	99·36	
Studenci pri Mariboru	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	50	6·–	80	9·60	15·60	57·36	
Ptuj	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	100	12·—	100	12·—	24·—	65·76	dtt. = 21%
Blanca	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	100	12·—	205	24·60	36·60	78·36	
Brežice	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	100	12·—	100	12·—	24·—	65·76	
Sevnica in Rajhenburg	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	—	—	—	—	—	41·76	
Trbovlje	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	83	9·96	60	7·20	17·16	58·92	
Slov. Bistrica	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	100	10·—	80	9·60	21·60	63·36	
Kočevje	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	167	20·04	30	3·60	23·64	65·40	
Osilnica	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	156	18·72	900	108·—	126·72	168·48	izguba 68·48.
Kamnik	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	213	25·56	200	24·—	49·56	91·32	
Domžale	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	213	25·56	350	42·–	67·56	109·32	izguba 9·32.
Jesenice	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	105	12·60	100	12·—	24·60	66·36	
Koroška Bela	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	104	12·48	—	—	12·48	54·24	
Bled	12	8·40	6·12	12·24	33·76	3	41·76	211	24·42	110	13·20	37·32	79·08	
Boh. Bistrica	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	231	27·72	280	33·60	61·32	103·08	izguba 3·08,
Radovljica	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	154	18·48	145	17·40	35·88	77·64	
Črnomelj	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	132	15·84	—	—	15·84	57·60	
Novo mesto	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	171	20·52	40	4·80	25·32	67·08	
Krško	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	186	22·32	60	7·20	29·52	71·28	
Radeče	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	251	30·12	200	24·—	54·12	95·88	
Kranj	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	199	23·88	125	15·–	38·88	70·64	
Tržič	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	178	21·36	50	6	27·36	69·12	
Sv. Ana	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	358	42·96	470	56·40	99·36	141·12	izguba 41·12.
Kovor	12	8·40	6·12	12·24	38·76	3	41·76	358	42·96	230	27·60	70·56	112·32	izguba 12·32.

V občinah Osilnica, Domžale, Boh. Bistrica, Sv. Ana, Kovor in mnogih drugih tu nenavedenih občinah znašajo samo državni davek s pribitki in avtonomne doklade več kakor se prejme najemnine. Ker pa je treba v občinah Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj prišteti še gostaščino, vodarino in kanalsko pristojbino tudi v teh mestih davki in doklade skoro dosežejo prejeto najemnino. Poleg tega pa je treba redno plačevati še stroške za dimnikarja, razsvetljavo stopnic, zavarovanje, izpraznitev greznic in hišnika, kateri stroški znašajo najmanj 20% najemnine, se vsi v izkazu navedeni skupni davki zvišajo še za 20 Din od 100 Din najemnine, in torej v skoraj vseh navedenih občinah znašajo davki in redni stroški več kakor najemnina in to tudi v občinah Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj itd. Za popravila hiš gospodarju nič ne ostane in jih mora iz svojega vzdrževati, o obrestovanju vloženega kapitala pa pri hišah ni govora, ker najemnine kakor dokazano niti za davke in redne stroške ne zadoščajo.

Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

ing. M. Šuklje:

Dvanajstine in naša dohodnina.

Nestrpno čakamo na rešitev iz sedanjega neznosnega položaja, a le noče biti ugodne vesti iz Belgrada, kjer se odloča o naših davkih. Predlog zakona o dvanajstinah ne vsebuje nikake davčne določbe, pač pa se čuje, da večinski poslanci iz Vojvodine vztrajajo na tem, da se mora tej pokrajini olajšati davčno breme. Zdi se, da bodo vsaj deloma uspeli. V takem primeru je skoro nemogoče, da se ne bi v dvanajstinski zakon vnesle tudi davčne olajšave za Slovenijo, ki je med prečanskimi pokrajinami brez dvoma najhuje preobremenjena. Naj vendar izrazim naše veselje nad stvarno neovržnim govorom poslanca dr. Kulovca, ki je dne 24. novembra t. l. tako učinkovito zastopal upravičene pritožbe in zahteve Slovenije. Skoro istočasno nam sporočajo izjavo, ki jo je v ljubljanskem Narodnem domu podal član kraljeve vlade in ki zveni prav neprijazno. Po dnevniku, ki nam svečano napoveduje nove boljše čase, se glasi ta izjava tako-le: »Izenačenje davkov je najtežja stvar. Srbija plača malo. Nemogoče pa je, da bi Hrvati in Slovenci plačevali tako malo davkov, kot danes Srbi.« Temu nasproti naj se sklicujem na ustavo, ki nikjer ne govori o nemožnosti enake davčne obremenitve, marveč zapoveduje strogo davčno enakost vseh državljanov. Kdor je imel priliko udeležiti se davčnih anket v ministrstvu financ, ta predobro ve, da se pot do izenačenja davčnih zakonov neznansko vleče. Kadar bi se že zdelo, da se vendar bližamo temu cilju, vsakokrat se začutijo prikriti argumenti, ki nas vržejo daleč nazaj, da ne vidimo konca. Mi smo pač že sami vedeli, kar je temeljito pravilo vsake poštene davčne politike, da je »preobdačenje škodljivo in da davek ne sme biti tako visok, da se ne izplača trud ne kmetu ne podjetniku in da se ubija vse veselje do dela in poštenja«. Zakaj se potem še odlaša? In kdo sme zahtevati, da naj mirno prenašamo krutost naših barbarskih davčnih predpisov? V tej stvari vsaj soglašata obe politični struji v Sloveniji, in res je že skrajni čas, da se vsi Slovenci kot en mož postavimo proti davčnemu sistemu, ki nam lomi tilnik.

Ne vem, čemu je bilo v teh usodnih dneh potrebno, da se je vnovič oglasil g. profesor Eller. Na dolgo razpredeno dokazovanje njegove pogrešene teze o dohodninski lestvici ne koristi nikomur in ne more omajati našega prepričanja, da zadene finančno delegacijo v Ljubljani doberšen del odgovornosti za sedanji položaj. Njeno krivdo občutimo tako intenzivno, da nam malo pomaga, če g. profesor priznava stvarno upravičenost naših pritožb. Ker pa bi se nam moglo očitati, da našim argumentom nasprotuje strokovnjak slovenske univerze, moram vsaj na kratko zavrniti izjavo g. profesorja. Pri tem je zlasti važno njegovo priznanje, da znači sedanje pravno stanje, tudi kar tiče dohodnine, za Slovenijo očito preobremenitev. Ponovno pa konstatujem: zakonske določbe o dohodnini, kakor smo jih prevzeli po zakonu iz l. 1896. in l. 1914., ne ustvarjajo nikake preobremenitve. Žal da se te zakonske določbe ne izvajajo pravilno, da so se v novi praksi potvorile. Ne do februarja 1919, kakor meni g. profesor, marveč vse do meseca junija 1921 je imela naša finančna delegacija možnost remedure iz lastne moči. Če je g. finančni delegat v svojem članku od 1. novembra t. l. sam pristal na tak rok, zakaj mu ga njegov zagovornik krajša? In če g. finačni delegat prepušča odločitev o interpretaciji lestvice upravnemu sodstvu, kako more g. profesor in infinitum ponavljati svojo apodiktično trditev, da je edino relacija 1 : 4 zakonita? Njemu ne zadošča, da imamo v stvari prav, da so naše zahteve »stvarno utemeljene«, njemu gre predvsem za formo. Stavljati formo nad stvar je tipična lastnost birokrata, ne znanstvenika.

Kako naj razumemo izjavo, ki zmotni formalnosti na ljubo negira jasne tendence zakona, obenem pa pozivlja finančno ministrstvo, da se naj prepriča »o nevzdržnosti sedanjega stanja«? Kam pridemo s takim formalizmom?

G. profesor se spušča na polzko platformo. On nasprotuje premisi, da se je svojčas dohodninska lestvica glasila na zlate krone. Kar nas je bilo pred l. 1914. polnoletnih, mi vsi vemo, da smo takrat računali v zlatih kronah. Ni nas motilo, da je bila avstroogrska banka začasno oproščena striktne obveze zamenjave v zlati moneti, niti nas ni bolel neznatni disažijo, ki je jedva kedaj dosegel pol odstotka. Nasprotno pa stoji dejstvo, da je zakon o osebnih davkih za dohodnino ustanovil odstotke in da se je priredila lestvica v goldinarjih oziroma v kronah le radi enostavnejše oblike. Dokaz za to je jasno podan v zgodovini postanka našega zakona. V motivnem poročilu, v poročilih resortnega ministra in poslanca-referenta, v vseh debatah se povsodi govori o odstotkih in ne o goldinarjih ali kronah. Sicer sem že na javnem shodu dne 23. oktobra t. l. izjavil, da mora strokovnjak, ki hoče razpravljati o tem zakonu, proučiti pritične stenografske protokole dunajskega parlamenta. Naj ta poziv ponovim.

Ne sme nas motiti pedanten formalizem, niti nas ne smejo zavajati osebni oziri. Kar mene tiče, ne tajim, da še danes čislam gosp. finančnega delegata kot poštenega moža in odličnega uradnika. Žal se je na visokem svojem mestu vdal nepristojnemu absolutizmu, ki nas je dovedel v brezupne težave. Očitajo nam, da nismo tvorno sodelovali takrat, ko je g. finančni delegat predložil finančnemu ministru svoj predlog o spremembi lestvice. Tisti predlog, izdelan po »štafeltarifi«, o kojem smo prvič zaznali dne 1. novembra 1925! Mi vendar nismo mogli stikati po zaklenjenih miznicah, skrivnosti polnih.

Boj proti davčni preobremenitvi je boj za gospodarsko eksistenco Slovenije. Glasno protestiramo proti nedopustnim davčnim bremenom, pa tudi proti postopanju davčnih oblastev, ki ne vidijo niti ne razumejo današnjih življenjskih prilik. Naše davčne organe zadene skeleča ironija novega g. ministra, ki Slovence hvali kot inspektorje in davčne uradnike, ki da znajo zelo dobro računati in delati in imajo za tako delo še posebno telesno usposobljenost. Če je izenačenje davkov zelo težavna stvar, zakaj se ne dovolijo vsaj najnujnejše davčne olajšave, ki se dajo izvršiti ad hoc brez težav in brez občutnih žrtev? Mar re res najdejo slovenski politiki, ki hočejo Slovenijo izstradati, češ da bo tem krotkeje sprejela nove politične nauke? Taka zabloda ni mogoča! Zato se hočemo vendar nadejati, da nam ne bo treba čakati do novega finančnega zakona, da se storijo prvi koraki na potu pametne in pravične ureditve naših nujnih zahtev nemudoma, v dvanajstinah, ki se te dni obravnavajo, po zdravem načelu: Bis, qui cito!

Poziv!

»Slovenec sem! — tako je mati djala...«

Rodoljubi! — s to pesmijo ste se neštetokrat navduševali za narodno stvar in bili ponosni, da je tudi Vas rodila in pestovala slovenska mati.

Pesnik, ki mu je ta pesem privrela iz srca — Jakob Gomilšek, profesor v Trstu — je že pred več leti zatisnil oči. A njegova sestra še živi, navdušena Slovenka, a živi v tujini, v nemškem Gradcu, in v revščini. Blag brat pesnik je sicer poskrbel tudi za njeno prihodnost, a avstrijska katastrofa ji je skoraj vse uničila.

Zato pozivamo tem potem vse rodoljube, posebno Vas, blagosrčne Slovenke, da se usmilite svoje sestre v tujini. Veselilo bo 90-letno revico, ako ji dojde kaka pomoč kot milo darilce za božične praznike.

Darove sprejema Uprava »Slovenca« v Ljubljani.

Kako na Japonskem pišejo.

Na Japonskem ne pišejo s črnilom in peresom, ampak s čopičem in tušem. Slika nam predstavlja japonske žene pri pisalni tekmi v Tokiju.

Gospodarstvo.

Češkoslovaška industrija in izvršilno postopanje pri nas. Iz Prage poročajo, da se je češkoslovaška industrija pritožila pri svoji vladi zaradi dolgotrajnega postopanja pri izvrševanju sodb pri nas. Na ta način trpi češkoslovaška industrija škodo in zato se obrača na svojo vlado, da tozadevno intervenira pri jugoslovanskih oblasteh.

Nova tvornica usnja v državi. Iz Belgrada javljajo, da se je osnovala tam delniška družba s kapitalom 5 milijonov dinarjev, ki namerava zgraditi tvornico usnja.

Steg-prioritete in Jugoslavija. Na praški konferenci o razdelitvi predvojnih avstroogrskih dolgov je došlo do sporazuma v vprašanju tkzv. Steg-prioritet (prioritet Družbe državnih železnic v Avstriji). Prioritete se valorizirajo s 27%; odplačevati se začnejo 1. jan. 1926. Na Jugoslavijo odpade pa 19,160.000 frankov, t. j. 3161%.

Trgovska pogodba z Madžarsko. Člani naše delegacije so odpotovali v Pešto. Zaključka je pričakovati še letos.

Predlog o osnovanju pooblaščene Izseljeniške banke kraljevine SHS. Zagrebški publicist g. Ljubomir St. Kosier je izdelal predlog o osnovanju pooblaščene izseljeniške banke kraljevine SHS. Predlog, ki je izšel sedaj v brošuri — izdala jo je revija »Bankarstvo« v Zagrebu —, je poslal g. Kosier ministru-predsedniku, zunanjemu, finančnemu, trgovinskemu ministru in ministru za socialno politiko ter predsedniku parlamenta.

Poljska industrija in Rusija. Po vesteh iz Lodza, centra poljske tekstilne industrije, nameravajo tamkajšne izvozne organizacije osnovati v Moskvi lastne prodajalne, nekatere tvornice pa hočejo zgraditi lastne tvornice v Rusiji.

Češkoslovaška namerava uvesti novo valuto. Iz Prage javljajo, da se češkoslovaška vlada resno bavi z mislijo uvesti novo valutno enoto.

Svetovni trg svinca in cinka. Splošne cene svincu in cinku na svetovnih tržiščih padajo. Cene svinca so nazadovale v Angliji na 36 in pet osmink funta šterlinga, v Ameriki pa se držejo prilično stabilno na 9.75 centov. — Cene cinka so v Ameriki vkljub zmanjšanju zalog padle na 850 centov; produkcija je v Ameriki narasla. V Angliji so cene tudi popustile na 38 funtov šterlingov. — Trgovina s kovinami v Nemčiji je v popolni stagnaciji.

Konec intervencijskega sindikata na Dunaju. Z Dunaja poročajo, da se je ustanovila na Dunaju družba — trust za prevzem papirjev sindikata, ki je dosedaj držal kurze na dunajski borzi. Vendar pa poedinosti še niso znane.

Izvoz avtomobilov iz Italije. Lani je Italija celo leto izvozila 18.933 avtomobilov v vrednosti 400 milijonov; v prvi polovici letos pa je izvoz znašal že 15.205 voz v vrednosti 337 milijonov lir.

* * *

Borze.

27. novembra 1925.

Denar.

Zagreb. Pešta 7.88—7.98 (7.89—7.99), Berlin 13.4020—13.5020 (13.3975—13.4975), Italija 227.45 do 229.85 (227.26—229.66), London 272.45—274.— (272.96—274.96), Newyork 56.16—56.76 (56.10 do 56.70), Pariz 217.77—221.77 (213—217), Praga 166.58 do 168.58 (166.49—168.49), Dunaj 7.917—8.017 (7.91 do 8.01), Curih 10.854—10.934 (10.834—10.934), Bruselj 256—260, Amsterdam 22.62—22.82 (22.62 do 22.82.

Curih. **Belgrad 9.1750 (9.175).** Pešta 72.70 (72.70), Berlin 123.60 (123.50), Italija 20.98 (20.97), London 25.1550 (25.15), Newyork 519.25 (519.—), Pariz 20.20 (19.50), Praga 15.62 (15.625), Dunaj 73.15 (73.12), Amsterdam 208.70 (208.65), Bukarešt 2.36 (2.375), Sofija 3.7750 (3.775), Atene 6.92 (6.95), Varšava 74.50, Madrid 73.50, Bruselj 23.50 (23.45), Kopenhagen 129.25, Stockholm 138.85, Oslo 105.50, Helsingfors 1307.50.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.525, Kodanj 176.05, London 34.295, Milan 28.56, Newyork 707.55, Pariz 27.62, Varšava 96.25 **Valute:** dolarji 706.80, angl. funt 34.24 ,francoski frank 27.57, dinar 12.475, češkoslovaška krona 20.95.

Praga. Devize: Lira 136.75, Zagreb 60.—, Pariz 132.375, London 163.50, Newyork 33.75.

Blago.

Ljubljana. 7 odst inv pos. 74—76.75, vojna odškodnina 290—300, agrarne obveznice 40—47, Celjska 200—205, Ljubljanska kreditna 210 denar, Merkantilna 100—102, zaklj. 100, Slavenska 49 denar, Kred. zavod 175—185, Strojne 123. zaklj. 123, Vevče 120 denar, Nihag 34 denar, Stavbna 100 do 110, Šešir 146—153

Zagreb. 7 odst. inv. pos. 76—76.50, agrarne obveznice 45.50—46.50, vojna odškodnina 300—302, dec. 304—304.50, Hrv. esk. 118—119, Kred. 133 do 135, Hipobanka 65—66, Jugobanka 107—108, Prištediona 942—945, Ljublj. kreditna 210 den., Srpska 144—146, Narodna banka 4200 zaklj., Eksploatacija 44—47, Sečerana 475—500, Nihag 39 bl., Gutmann 370—380, Slavex 140—150, Slavonija 45—46, Trbovlje 325 den., Vevče 120 den.

Dunaj. Don.-savska-jadr. 665.800, Živno 778, Alpine 279, Greinitz 135, Kranjska industr. 305, Trbovlje 416, Leykam 146, Hip. banka 80, Mundus 935, Slavonija 53.100.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.525, Kodanj 176.05,

Vrednostni papirji.

Ljubljana. Les: Hrastovi plohi z malimi zdravimi grčami 90, 110, 130 mm deb., od 3 m dolž. napr. in 25 cm šir. napr., fco meja tranz. 10 vag. 1100—1150, zaklj. 1100 Trami 5-6. po 9, 10, 11, 12 m, fco meja tranz. 2 vag. 384, zaklj. 384. Žito in poljski pridelki: Pšenica 76-77 kg, fco vag. nakl. post. 265 bl. Pšenica 76-77 kg, fco vag. Ljubljana 305 bl. Koruza stara, fco vag. nakl. postaja 157.50 bl. Koruza umetno sušena, fco vag. nakladalna postaja 155 bl. Koruza nova z kval. gar., fco vag. nakl. post. 115 bl. Koruza nova z kval. gar., fco vag. nakl. post. za I. II. 130 bl. Koruza nova z kval. gar., fco nakl. post. za III. in IV. 140 blago. Oves rešetani, fco vag. nakl post. 175 bl. Ajda domača, par. Ljubljana 1 vag. 265 zaklj. 265. Proso domače, fco vag. nakl. post. 205 bl. Krompir beli, fco vag. nakl. post. 65 bl. Ježice zlatorumene, fco vag. nakl. post. 250 bl. Stročnice in semena: Fižol mandolon v egal. vrečah, fco Postojna tranz. 400 bl. Fižol prepeličar v egal. vrečah, fco nakl. post. 320 den. Laneno olje domače, fco Ljubljana 12 q 1600 zaklj. 1600.

Tujec na naših tleh.

I.

Gospod urednik!

V petkovi in sobotni številki preteklega tedna je prinesel »Slovenec« pod šifro M. Š. dva članka, naslovljena »Vprašanje inozemskih delavcev«. Kakor ste dali prostora gospodu M Š., tako Vas prosim, da ga daste tudi meni, da o tem vsekakor važnem in aktualnem vprašanju izrečem tudi jaz svoje mnenje — z ozirom na izvajanja g. M. Š. Vsaka stvar ima dvoje in več strani.

Stališče g. M. Š., ki mu moram priznati stvarnost in objektivnost, je v marsičem pravilno in se ž njim ujemam, toda v vsem mu ne morem pritrditi. Zavoljo kratkosti se hočem tu dotakniti samo tistih točk, kjer se z g. M. Š. ne strinjam.

Predvsem pa moram poudariti, da se popolnoma identificiram s stališčem, ki ga je zavzel v tem vprašanju »Slovenec« ob priliki znane demarše tujih držav in tem povodom sklicane ankete v ministrstvu za soc. politiko. »Slovenec« se je tedaj odločno izrekel proti vsakemu neopravičenemu preganjanju tujih delavcev, intelektualnih kakor fizičnih, in proti doslej prakticiranemu šikaniranju naših podjetij radi uposlitve tujih delavcev, odločno pa je tudi nastopil proti vsaki zlorabi principa, naj si najame vsak delodajalec delavca, kakor ga potrebuje, in je baš z ozirom na dejstvo, da nekatera podjetja v naši državi, s katerimi upravljajo tujci, protežirajo svoje ljudi (tujce) na škodo domačinov, zahteval, da se izvede stroga revizija vseh po tuzemskih podjetjih zaposlenih tujcev in da se vsak tujec, ki nima strokovne in moralne kvalifikacije za mesto, ki ga zavzema, in torej po krivici odjeda kruh domačinu, odstrani.

S tem čisto naravnim in pa spričo današnjega velikega števila brezposelnih domačinov dvakrat opravičenim stališčem se kakor izgleda, g. M. Š. ne strinja. On se sklicuje na § 103 zakona o zaščiti delavcev, čegar pravilno tolmačenje ne dovoljuje raztegnitve zakonskih sankcij tudi na tiste tujce, ki so pri nas zaposleni še iz časa pred 14. junijem 1922. G. M. Š. se torej postavlja na pravno stališče, ki sledi iz mrtve črke zakona oziroma iz slabe njegove stilizacije. Isto stališče je, kakor znano, brez vsake razprave zavzela tudi Zveza industrijcev in s tem podprla interese tujcev proti interesom domačinov, ki so ji to tudi zamerili.

Duh zakona pa tega stališča vsekakor ne opravičuje. Intencija zakonodavca je bila brez vsakega dvoma ta, ustvariti sankcije, ki naj varujejo domačega delavca in omeje kolikor mogoče število tujih zaposlencev. Nesmiselno, da bi bil zakonodavec hotel staviti pod zakon samo en del tujcev, ne pa vseh.

Sicer pa: eno je paragraf, drugo je princip. Zakaj se držati ravno paragrafa, zakaj ne principa? Principa namreč, da gre domačinu v domači zemlji prednost in da treba gledati, da so njegovi interesi v vsakem pogledu zavarovani. Če je zakon tak, da stoji na poti uveljavljenju tega principa, potem je pač treba zahtevati, da se zakon popravi.

Načela: domačinu prednost, se drže vse dežele, držati se ga moramo tudi mi, v naših današnjih razmerah še prav posebno, najbolj pa zato, ker imamo vsepovsod dokazov, da se pri nas rado prakticira ravno nasprotno načelo: tujcu prednost.

Res je, da tudi veliko naših ljudi služi po tujini, in da je treba vzeti baš na to obzir, kadar se bavimo s problemom tujih delavcev na naših tleh. Toda vprašam: kako je prišel naš človek v tujini do kruha? Gotovo edino le s svojo sposobnostjo. Nobeno podjetje v Avstriji ali kjerkoli ne bo vzelo našega človeka v službo, če ni popolnoma kvalificiran. Pri nas pa ni tako: pri nas je vse polno tujcev prišlo v deželo, ne zato, ker so dobri strokovnjaki, ampak samo zato, ker gotova podjetja v naši državi (ki so v tujih rokah) principielno zaposlujejo le svoje ljudi tujce, čeprav slabo ali pa sploh nekvalificirane, domačina pa ne marajo, vsaj na važnejših in boljših mestih ne. Ali bi mogel n. pr. naš človek dobiti v tujini mesto pisarniškega šefa brez vsake formalne in faktične kvalifikacije? V Jugoslaviji je tujec brez kvalifikacije tako mesto dobil. Ali bi mogel naš človek kje postati nadzornik na veliki žagi, če nima o lastni stroki niti pojma in ga morajo še-le delavci učiti razlikovati hrastov les od bukovega? V Jugoslavijo je tak tujec bil importiran kot »specialist v pilarski in lesni stroki«. In ali bi mogel naš človek intelektualec dobiti na Nemškem službo brez znanja nemškega jezika? Ali bi mogel biti kdo 10 in 20 let v tvornici poslovodja, ne da bi se naučil jezika domačih delavcev? V Jugoslaviji najdeš take ljudi tujce v neštetih podjetjih.

Tu tiči zlo, tu je treba poseči noter z energično roko. Treba enkrat temeljito prerevidirati vse vrste tujih uslužbencev na naših tleh na njihovo faktično kvalifikacijo in faktično uporabo in ugotoviti, koga je pripeljala resnična potreba in usposobljenost, a koga vse drugačni interesi — kolonizatorična politika tistega tujega kapitala (ne vsega), ki nam je nacionalno sovražen in ki ne zasleduje na naši zemlji samo spekulativnih ciljev, ampak tudi politične.

Novomeška porota.

Porotno zasedanje pri okrožnem sodišču v Novem mestu se je vršilo v pondeljek dne 23 in v torek 24. in sredo 25. novembra t. l.

Prvi dan je sedel na zatožni klopi Vinko Resnik, delavec iz Dol. Straže radi hudodelstva uboja. Obtožen je bil, da je dne 20. junija v Gor. Straži pred Darovčevo gostilno trikrat zabodel Al. Noseta, pos. sina iz Rumanje vasi, ki je zaradi tega umrl. Obtoženec se je zagovarjal z vinjenostjo in silobranom, toda verodostojne priče so potrdile, da se ni nahajal obtoženec v nikakem silobranu in da je dejanje že skoro vsebovalo znake umora, ker so se porotniki temu pridružili, je bila razglašena sodba, s katero je bil obtoženec obsojen na **dve in pol leti težke ječe.**

Drugi dan se je porota bavila z obtožencema Antonom Soškom in Francetom Pircem. Ant. Soško posestnik iz Sobenje vasi pri Čatežu je bil obtožen, da je dne 29. septembra 1925 v Sobenji vasi svojega brata Miho tako tolkel po glavi z valjarjem, da je ta vsled poškodb umrl. Obtoženec je priznal, da je dejanje izvršil, trdi pa, da je to storil v opravičenem silobranu, ker mu je brat, s katerim sta bila sprta, grozil, da ga ubije in mu pretil z vojaškim bodalom. Edina priča, ki je dogodku prisostvovala, je bila mati Marija Soško, ki se je pa odpovedala pričevanju, kar so storili tudi vsi obtoženčevi sorodniki. Zato so porotniki odgovorili na stavljena vprašanja tako, da je bila razglašena **oprostilna sodba.**

Nato se je vršila razprava zoper invalida Fr. Pirca, bivšega pismonošo iz Drenovca pri Krškem, ki je bil obtožen radi hudodelstva poneverbe. Obtožnica mu je očitala, da si je v letih 1924 in

✝

Potrti neizmerne žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da se je naš dragi sin, brat, svak in stric gospod

Ivan Mavec

trgovski sotrudnik tvrdke »Salus« d. d. v Ljubljani

danes zvečer ob ¾ 9 nenadoma poslovil od nas in odšel previden s tolažili sv. vere k svojemu Stvarniku.

Pogreb bo v nedeljo popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, 27. novembra 1925.

Žalujoči ostali.

Otroka kapitana Granta.

137

(Potovanje okoli sveta.)

Francoski spisal Jules Verne. — Poslovenil A. B.

Kmalu sta izvedela, zakaj in s kakšnim namenom se potika četica po daljnem svetu. Zelo sta se zanimala za Glenarvanovo iskanje. Srečna sta bila, da sta mogla hrabriti kapitanova otroka in jima vlivati novega upanja.

Harry Grant, je dejal Mihael, je brez dvoma prišel v roke divjakom, sicer bi se pojavil na obali ali pa na kaki pristavi. Vedel je natančno, kje se nahaja — za to govori tudi listina — in če ni dospel do angleških selišč, je gotovo, da so ga vjeli črnci v trenotku, ko je stopil na suho.

— Vidite, prav to se je dogodilo tudi njegovemu čolnarju Ayrtonu, je pripomnil John Mangles.

— Ali vidva, gospoda, nista nikoli slišala govoriti o nesreči, ki je zadela Britanijo? je vprašala lady Helena.

— Nikoli, gospa.

— In kaj mislite, kako so ravnali Avstralci s kapitanom Grantom, če jim je res prišel v roke.

— Gospa, Avstralci niso hudobni, je odgovoril mladi naseljenec. Zaradi tega je miss Grantova lahko brez skrbi. Še dosti slučajev bi vam mogel navesti, ki pričajo, da so celo dobrodušni. Nekateri Evropejci, ki so živeli med njimi dalje časa, zatrjujejo, da se ves čas niso imeli pritoževati.

— Na primer King, ki je edini od Burkejeve čete ostal živ, je pripomnil Paganel.

— Ne samo ta drzni raziskovalec, je povzel Aleksander, ampak tudi neki angleški vojak, Buckley po imenu, ki se je zatekel l. 1803. na obalo Port-Philippa. Domačini so ga vzeli za svojega, več kakor trideset let je živel med njimi.

— In v novejšem času — mislim, da sem čital v eni od zadnjih številk Avstralskega lista — se je vrnil k svojcem neki Morill, ki je bil šestnajst let v sužnosti. Njegova zgodba je podobna kapitanovi, zakaj vjeli so ga l. 1846., ko se je rešil s ponesrečene ladje Peruvienne. Odpeljali so ga v notranjščino, sedaj pa je rešen. Mislim, da imate dovolj razlogov, da ne obupate.

Tako sta jih tolažila dobra mladeniča. Razume se, da so bili popotniki resnično veseli iskrenih besedi. Pripovedovanje obeh veleposestnikov se je natanko vjemalo s tem, kar sta bila povedala že prej Ayrton in Paganel.

Potem, ko sta potnici za trenotek zapustili obednico, so se začeli meniti o konviktih. Angležema je bila znana katastrofa na candemskem mostu, a zločinska banda jima ni delala prav nobenih skrbi. Pa kaj naj opravijo pri naselbini, ki šteje več kakor sto dobro oboroženih ljudi. Ne bodo si upali napasti. Sicer pa je bilo več kakor gotovo, da ne pridejo v murraysko pustinjo, kjer nimajo ničesar iskati. Poleg tega bi jim ne bilo svetovati, da se podajo v Novi Južni Wales, kjer so vse ceste izvrstno zastražene. Ayrton je bil istih misli.

Lord Glenarvan ni mogel odreči ljubeznivima gostiteljema, ko sta ga zaprosila, da ostane vsaj tisti dan pri njih. To bi ga zamudilo samo dvanajst ur, zato pa bi se živali tem bolj odpočile. Bile so že zelo potrebne počitka, in hottamske staje so bile vabljivo udobne, izborno preskrbljene s krmo vsake vrse.

Tako so se torej pogodili, da ostanejo v Hottamstation do drugega jutra. Mihael in Aleksander sta brž sestavila načrt, kako bi najbolje porabili popoldanske ure, in gostje so ga navdušeno odobrili.

Opoldne je rezgetalo sedem lepih, iskrih konj pred glavnimi vrati. Za dame je bil pripravljen eleganten voz, v katerega je bilo vpreženih šest belcev. Gospodarja sta poslala naprej gonjače, za njimi pa so jahali lovci. Vsak od njih je dobil izvrstno lovsko puško najnovejšega sistema. Jezdeci so jezdili na obeh straneh kočije, okrog in okrog pa je lajala po grmovju pasja družina.

Tako je konjenica prodirala več kakor štiri ure po drevoredih hottamskega parka, ki je brez dvoma večji kakor najmanjša nemška državica. Mislim, da bi šli državici Reuss-Schleitz ali Saxen-Coburg-Gotha z lahkoto vanj. Če je bilo tukaj manj ljudi, je bilo zato pa tisočkrat več ovac. Kar zadeva divjačino, bi je cela armada poganjačev ne mogla toliko segnati pod lovčevo puško. Zato tudi ni dolgo trajalo, ko so se oglasili prvi poki in vznemirili miroljubne prebivalce gozdov in travnikov. Mladi Robert se je držal majorja Nabbsa in streljal, da je bilo veselje Drzni dečko je bil kljub sestrinim svarilom vedno spredaj, vedno prvi pri plenu.

John Mangles je obljubil, da bo pazil na vročekrvneža, in tako se je miss Mary potolažila.

V tem pokolju je padlo nekaj živali, ki jih ni najti nikjer drugje na svetu in ki jih je celo Paganel poznal doslej le po imenu; med drugimi »vombat« in »bandikut«.

Vombat je žival, ki se hrani samo z rastlinami in si koplje luknje kakor pri nas jazbec. Velik je kakor oven in ima izborno meso.

Bandikut spada k vrečarjem. Žival je tako prebrisana, da bi mogla iti naša lisica k njej v šolo, posebno kar zadeva krajo po dvoriščih. Sicer je žival na zunaj zelo ostudna, dolga poldrug čevelj. Vendar pa se je zdela Paganelu, ki ga je doletela lovska sreča, da jo je ustrelil, izredno priljudna. »Krasna živalica!« je neprestano ponavljal. Kako daleč gre lovska samohvala!

Robert je ustrelil dosti lepih živali, med njimi tudi majhno lisico s krasnim črnim kožuhom, posejanim z belimi lisami, ki ga cenijo više kakor kuno. Pobil je tudi par podgan-vrečaric, ki so se skrivale med gostim listjem visokih dreves.

Priporočamo »Mohorjeve knjižnice« na Prevaljah: 4. zv. *Križev pot.* Roman. 5. zv.: *Knez Serebrjani*, roman. 6. zv.: *Zadnja na grmadi*, povest. 7. zv.: *Otoški postrček*, povest. — Cene so v Mladiki. — KOL.

1925 pridržal in prilastil od poštnega urada zaupani denar v znesku okroglo 15.000 Din, sredi junija 1925 pa od Alojzija Gorenca v Ardrem zaupani znesek 2.600 Din in od Jožeta Voglarja na Ravneh 200 Din, skupno torej okroglo 18.000 Din. Obtoženec je dejanje priznal, zagovarjal se je pa z bedo in stisko, ki ga je prignala tako daleč, da je zaupani denar začel poneverjat.

Na porotnike je bilo stavljeno glavno vprašanje glede hudodelstva poneverbe ter dodatno glede nepremagljive sile. Glavno vprašanje so porotniki potrdili soglasno, pri dodatnem vprašanju je bilo 7 glasov da, 5 pa ne. Z ozirom na porotni izrek je bila izrečena oprostilna sodba.

Tretji dan se je vršila razprava zoper Jožefa Janca, pos. sina iz Lešnice pri Št. Petru. Obtožnica mu je očitala hudodelstvo uboja in dva prestopka lahke telesne poškodbe. Glasom obtožnice je 18. okt. sunil z nožem Franca Riflja iz Lešnice v vrat, vsled česar je ta umrl ter nalašč z nožem suval Alojzija Riflja in Janeza Vidriha, katerima je prizadejal rane. Obtoženec se je zagovarjal, da je bil nekoliko vinjen, prepir pa da je nastal zaradi nekih žensk. Bilo je zaslišanih nebroj prič, izmed katerih so vse tedaj pri dogodku se nahajajoče izpovedale, da je mož sam izzival in bil sam vsega kriv, tako da so porotniki v tem smislu odgovorili na stavljena vprašanja. Nato je bila razglašena sodba, glasom katere je bil obtoženec obsojen na dve leti težke ječe.

Kupi srečko v korist naših študentov!

Turistika in sport.

Zaključne prvenstvene nogometne tekme. V nedeljo dne 29. t. m. se odigrajo zaključne prv. nogom. tekme in sicer med njimi najvažnejša je Jadran : Hermes. Čeprav je Jadran pokazal v prv. tekmovanjih velik napredek, vendar se ne more vnaprej reči, da sta mu obe točki gornje prv. tekme popolnoma gotovi. Hermežani znajo, ako imajo le količkaj svoj dan, da predvedejo izborno igro tako defenzivno kot ofenzivno. Obeta se torej zanimiva borba. Rezervi nastopita dopoldne in sicer na igrišču SK Ilirije. Pred to tekmo, ki prične ob 10.30 nastopita še Ilirija rez. : SK Svoboda. S temi tekmami, razen še prv. med rez. Ilirije in Hermesa ter tekme med Slovanom in Primorjem, bi bilo prv. tekmovanje zaključeno.

Učiteljski vestnik.

Novomeško-črnomeljska podružnica Slomškove zveze zboruje v pondeljek, dne 7. decembra t. l. ob pol 10. dopoldne v Rokodelskem domu v Novem mestu. Na dnevnem redu tudi referati, med njimi: »Zakaj vzgajamo krepko voljo deci našega naroda?« — Po zborovanju petje! — Vabljeni nelepredni, temveč tudi podporni člani in gostje. Na svidenje! — Načelnik.

Oče sinu Jakcu, ki že celo leto sitnari za novo kolo: Sedaj je prilika, naroči par srečk od društva »Katoliški dom« v Ljutomeru, pa lahko dobiš kolo za 5 Din. — Če pa zadeneš glavni dobitek spalno opravo lahko to prodaš in si kupiš tri kolesa. Jakec je ubogal in naročil kar 10 srečk.

ZNAKE STAROSTI NA OBRAZU IN PLEŠASTO GLAVO

boste preprečili najenostavnejše in najudobnejše s pomočjo dveh preizkušenih, zanesljivih in skozi dolga leta priljubljenih preparatov: I. Fellerjeva prava kavkaška Elsa pomada za obraz in kožo, čuva mladost in lepoto ter je najmočnejšega delovanja zoper pege, sojedce, nečisto polt, rdeče in hrapave roke. Z redno masažo se odpravijo tudi gube z obraza. II. Fellerjeva močna pomada za lase odstranjuje perhljaj, preprečuje izpadanje las in prerano osivelost, krhke lase napravi mehke in voljne. Cena obeh pomad je enaka. Za poizkus 2 lončka od ene vrste ali po en lonček od obeh vrst Elsa pomad že obenem z zavojnino in poštnino za 38 Din, ali samo proti vnaprej poslanemu denarju, ker je po povzetju poštnina za 10 Din višja. Naročila nasloviti: lekarnarju Eugen V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 134, Hrvatska. - Posamezne steklenice Elsafluida po 10 Din v lekarnah in sorodnih trgovinah.

UNDERWOOD pri **Lud. Baraga,** Ljubljana Selenburgova ul. 6/I. Telefon štev. 980. **UNDERWOOD**

MALI OGLASI

Vsaka drobna **vrstica 1·50** ali vsaka **beseda 50 par.** Najmanjši **5 Din.** Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znamko!

Vrtnarskega VAJENCA sprejme Iv. Bizovičar, vrtn. podjetje, Ljubljana, Trnovo.

Sprejmem VAJENCA za pekovsko obrt, ki naj bo sin poštenih staršev z dežele, star 14—16 let. Učna doba traja 3 leta. Hrana in stanovanje v hiši. — IVAN VRTAČNIK, pekovski mojster, Ljubljana, Tržaška c. 19

Mesar. vajenca kmetskih staršev, sprejmem. - GREGORC, mesar, Ljubljana, Poljanska cesta št. 21.

ORGANISTI-CERKVENIKI! Ker se je ob spremembi župnika oddaja cerkv. službe zavlekla in zmešala, razpisujemo znova službo **organista-cerkvenika** pri tukajšnji farni cerkvi. — Cecilijanci, vajeni dela v hranilnici in v prosvetnem društvu, so posebno dobrodošli. — Prošnje je vložiti do 15. decembra. — Župni urad SV. KRIŽ pri Litiji.

Potnika za razpečavanje razglednic, dobro upeljanega, se sprejme pod ugodnimi pogoji. - Ponudbe pod »Potnik« na »Propagando« d. d., oglasni zavod, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7, II. nadstr.

FOTOGRAFA ali AMATERJA, za pokrajinske slike, in stereofotografije sprejmemo za stalno. Ponudbe z referencami in navedbo plače pod šifro: »Fotograf« na »Propagando«, d. d., oglasni zavod, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7, II. nadstropje. 7966

Okrajne ZASTOPNIKE za Kranj, Radovljico, Ljubljano, Kamnik in Logatec išče večja zavarovalnica. - Služba stalna in primerna za vpokojence. — Ponudbe z opisom dosedanjega poslovanja pod »Stalno« na »Propagando« d. d., oglasni zav., Ljubljana, Šelenburgova 7/II.

DAME in GOSPODJE z dobrim nastopom — za nabiranje naročnikov raznih ilustriranih in modnih časopisov — se sprejmejo pod ugodnimi pogoji. Pripravno kot postranski zaslužek. — Pismene ponudbe pod šifro: »Dober zaslužek« na »PROPAGANDO«, reklamno dr. z o. z., Ljubljana, Šelenburgova ulica 7, II. nadstropje.

NAJBOLJŠA REKLAMA so oglasi v »Slovencu«.

Brinjevo olje kupuje vsako množino po najvišjih dnevnih cenah drogerija A. KANC sinova, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Proda se HIŠICA s sadnim vrtom in njivo, v bližini kolodv. v Medvodah. Cena 17.000 Din. Stanovanje takoj na razpolago. - Več pove pekarna PIRC, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 9.

Cerkv. nabiralniki z vložkom za kovani in papirnati denar. - Ključavničarstvo I. WEIBL, Slomškova ulica št. 4 — Ljubljana.

Naznanilo. Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da bom od ponedeljka dne 30. nov. dalje pekel tuji kruh dvakrat dnevno, in sicer ob 11 dop. in ob 15 (3) pop. - Se priporoča Anton PRESKER, pekarna, Ljubljana, Dunajska cesta 5. 7933

Proda se HIŠA z vrtom na Dunajski cesti (v bliž. pokopališča sv. Krištofa). - Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 7913.

Preko zime Vam shrani **kolesa** na željo popravi ali prenovi GOREC - Ljubljana Gosposvetska cesta štev. 14.

GOSTILNA in prostor v najem se odda v prometnem kraju ob železnici v ljubljanski okolici. Potrebno nekaj kavcije. - Naslov pove uprava »Slovenca« pod štev. 7944.

KUPIM 1500 KOMADOV **božičnih drevesc,** velikost 1 do 1½ metra. — Ponudbe upravi lista pod: »Božično drevo«. 7945

Akviziterja sprejme zavarovalnica proti stalni plači. - Ponudbe z navedbo referenc pod šifro »Zavarovalnica« na »Propagando« d. d., oglasni zavod, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II. 7968

NAPRODAJ po ugodni ceni: **angleška konjska oprema,** kompl. **prsna oprema** ter dva **komata** za tovorno vprego. Naslov v upravi pod: 7972.

Nadaljevanje PROSTOVOLJNE DRAŽBE raznega **POHIŠTVA** se vrši 2. dec. od 9. ure naprej v skladišču Spedicije R. Ranzinger. — Kupci se vabijo. 7924

Radio aparate in sestavne dele ima v zalogi Franc Bar, Ljubljana Cankarjevo nabrežje 5

Želod - storže - žir - ježice plača najbolje »FRUCTUS«, Ljubljana - Krekov trg 10.

Prodam POSESTVO v bližini Kranja. Cena samo 150.000 Din. Hiša, hlev za 8 glav živine in gospodar. poslopje, vse novo in z opeko krito, v najlepši ravnini, vse obsejano. Voda in elektrika pri hiši. Na željo kupca se dobi ves živ in mrtev inventar. - Naslov se izve v upravi lista pod štev. 7908.

„SLOVENEC“ je za vsakega trgovca in obrtnika najbolj primeren list za uspešno reklamo. Dobro je vsikdar naložen denar, ki ga inserent izda v tem med našim ljudstvom po deželi najbolj razširjenem dnevniku. Vsak oglas, pa bodisi v majhni obliki (najmanjši prostor za enkrat samo 5 D) zagotovi oglaševalcu gotov uspeh. Vsakomur torej, ki ima kaj naprodaj ali dobaviti, ali pa misli kaj kupiti, je „Slovenec“ za insercijo ob vsaki priliki najbolj **priporočljiv!**

za oglase **najbolj**

Naprodaj ali v najem PRITLIČNA HIŠA s 3 sobami in kletjo, zraven vrt in njiva 8 mernikov posetve in 2 orala gozda, vse v najboljšem stanju. - Izve se pri IVANU JERAJU v Smledniku št. 1. 7821

Steklena strešna opeka je zopet na zalogi pri ZDRUŽENIH OPEKARNAH D. D. v Ljubljani.

Registrir. BLAGAJNA »Monopol« zelo dobro ohranjena, se proda. Pojasnila daje Jos. Černelč, Sv. Peter pod Sv. gorami. 7816

KOKS - ČEBIN Wolfova ulica 1/III. - Telefon 56

V najem se odda usnjarsko podjetje z vsemi potrebnimi lokali in objekti. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 7759.

Plačilnih knjig za zidar. in tesar. mojstre, okolu 1000 kom. trdo vezanih, z vsemi potrebnimi tabelaričnimi podatki iz teh dveh strok, prodam po zelo ugodni ceni. - Naslov pove uprava lista pod štev. 7895.

Pozor! Pozor! NAJVIŠJE PLAČUJEM stare moške obleke, čevlje in pohištvo. Zadostuje dopisnica, da pridem na dom. DRAME - Ljubljana, Gallusovo nabrežje št. 29. 7907

Nepotrebna skrb za Miklavžčevo in božično darilo! ker je tvrdka **JOSIP PETELINC, Ljubljana** znižala v to svrho cene šivalnim strojem in kolesom znamke „Gritzner“ „Phoenix“ „Adler“ za **10% ugodna obročna odplačila.**

Žalostnim srcem naznanjamo izgubo naše ljube mamice in žene, gospe

Barbe Knafelc

soproge inspektorja drž. žel. v p.

katera je danes v petek ob 3. uri popoldne mirno izdihnila v 69. letu svoje starosti, previdena s Sv. popotnico.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v nedeljo 29. t. m. ob pol 4. uri popoldne iz Orlove ulice št. 6 na pokopališče pri Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala 4. decembra ob 7. uri v cerkvi Sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 27. novembra 1925.

ALOJZIJ KNAFELC, soprog. VALTER, LEON, sinova.

Vsak hoče ob Miklavžu in Božiču napraviti svojim s primernim darilom veselje in to je le mogoče, če iste kupi pri tvrdki **Josip Petelinc, Ljubljana** ki ima veliko zalogo, žepnih robcev, rokavic, nogavic, pletenine, srajce za gospode, toaletne potrebščine, samoveznice, angleške šifone, fine klote, vezenine, čipke, torbice, nahrbtnike, palice in še **veliko, veliko** drugih lepih in potrebnih stvari po znatno znižani ceni.

Na veliko in malo! Na veliko in malo!

Krčne žile si zavarujte s patentirano **ANTIVARIX** obvezo. — Cena: Din 150·— Naročila: M. BARTL, Stritarjeva ulica 2

NOVA BOLNICA V TRBOVLJAH sprejme spretnega **strežnika - bolničarja** Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Oskrba v bolnici. Prednost imajo zdravi samci z daljšo prakso. — Ponudbe s spričevali je poslati na »Upravni odbor Bratovske skladnice v Trbovljah«. 7957

Želite Vi Vaš nakup reelno in po ceni preskrbeti, potem se obrnite na **Anton Tkalec** Maribor, Glavni trg št. 4 Tam je zaloga v veliki izberi Moške in deške obleke, dežni plašči, zimske suknje, perilo, nogavice, gamaše, dokolenice, čepice, klobuki, moški, ženski in otroški čevlji, dežniki, nahrbtniki, potne košare i. t. d. Le Glavni trg št. 4

Čevlje prodajamo po lastni ceni, da seznanimo vsakogar s kvaliteto in nizko ceno. **FRAN DERENDA & Cie., Ljubljana** Erjavčeva cesta št. 2.

Darila Miklavževa in Božična po znižanih cenah v solidnem blagu in veliki izbiri Vam nudi trgovina perila in modnega blaga **Jos. Lenard** Ljubljana, Dunajska c. št. 20 Znatno znižane cene moških srajc

Vila z vinogradom. Na Trški gori pri Krškem je naprodaj VILA z vinogradom, pol ure od postaje Videm-Krško. Poleg vile s obširnimi kletmi se nahaja vinograd v obsegu 28.857 m², njiva oziroma vrt v izmeri 1115 m², travnik oziroma sadovnjak v izmeri 3087 m². — Stavbišča pokrivajo 169 m². Poleg vile je hiša za viničarja s hlevom in svinjaki. Zidana shramba za seno in steljo se nahaja v bližini hleva. Proda se vse skupaj z vsem mobilnim inventarjem. Cena po dogovoru. Informacije daje: FRANJO JEGLIČ, Celje, Podružnica Zadružne gospodarske banke. 7958

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, om. ndit. dr.

Oddelek I. **CENITVE** tehničnih naprav industrijskih podjetij in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA** in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve

Oddelek III **STROJI** Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zveze Zato dobave vseh strojev in naprav. — Prezidave. — Načrti. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karol Čeč. Izdajatelj: dr. Fr. Kulovec, Urednik: Franc Terseglav.